

**ESKİŞEHİR ÇOCUK İSLAHEVİNDEKİ SUÇLU
ÇOCUKLARIN YAKIN ÇEVRE VE KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ(*)**

Ass. Sezen SÖZMEN
Ass. Haluk GÜRGEN

Günümüzde davranış bilimleri suç oluşturan insan davranışlarını, toplumun yürürlükte olan kurallarından bir sapma olarak tanımlamaktadır. Suçlu kişi içinde yaşadığı toplumun kuralları ile kendi kişisel güçleri arasında bir denge kuramamış kişidir.

“Eylemin suç olabilmesi için yasa koyucu tarafından cezalandırılmış bulunması kuralı”(1) ceza hukukunda suç tanımlarının ortak özelliğidir. Bu anlamda “Bir çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasal engellemeleri gerektirecek bir duruma dönüşmesi”(2) bir diğer deyişle çocuğun toplumsallaşma süresince toplumun suç olarak nitelendirdiği biçimde sapmalar, yaptırımlarla cezalandırıldığında çocuk suçluluğu kavramı ortaya çıkmaktadır.

-
- (*) Bu araştırma, İletişim Bilimleri Fakültesi 1980-1981 Doktora Programı Eğitim Bilimi Seminerinde Doç. Dr. Haluk YAVUZER yönetiminde yapılmıştır.
- (1) Özcan KÖKNEL, *Türk Toplumunda Bugünün Gençliği*, İstanbul, Bozok matbaası, 1970, s.7.
- (2) Cavit Orhan TÛTENGİL, «Köy Sorunu ve Gençlik» Aktaran: Birsen GÖKÇE, *Gecekondulu Gençliği*. Hacettepe Üniversitesi yay, s.15.

SORUN

Çocuk suçluluğu, İkinci Dünya Savaşından sonra bir çok ülkede artarak önemli bir sorun durumuna gelmiştir. Ülkemizde çocuk suçluluğunun 12-15 ve 16-18 yaş kümelerinde toplam sayısı 1975 yılında 1647'dir. Aynı yılda ise genel hükümlü sayısı 40578 olup, çocuk suçluluğunun genel suçluluğa oranı %41.05'dir. Yapılan araştırmalar, çocuk suçluluğunun değişmez bir oranla genel suçluluğa koşut bir gelişme gösterdiğini ortaya çıkarmaktadır.

Çocuklar tarafından işlenen suçların gerek tür gerekse nedenleri yetişkinlerin işlediği suçlardan önemli ölçüde ayrı özellikler taşır. Sorunun hukuksal yanı sıra ağırlık taşımasına karşın, toplumsal ve psiko-pedagojik boyutları da aynı ölçüde belki daha da fazla önemli görülmektedir. Çocuğun psiko-sosyal gelişiminde aile, okul ve yakın çevrenin önemi yadsınamaz. Çocuğun toplumsallaşmasında önemli olan bu etkenlerin incelenmesi ile çocukların suça yönelmesinde önemli olan nedenler de bir anlamda incelenmiş olacaktır.

AMAÇ

Araştırmanın genel amacı Eskişehir Çocuk İslahevi'ndeki çocukların suça yönelmesine neden olan yakın çevre etkenleri ile bu çocukların kişilik özelliklerini saptamaktır.

Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranacaktır.

- 1) Suçlu çocukların başat kişilik özellikleri nedir?
- 2) Suçlu genç ve ailesinin genel öğrenim durumu nedir?
- 3) Ailenin sosyo-ekonomik durumu nedir?
- 4) Suçlu aile yapısı ve ailedeki disiplin anlayışı nedir?
- 5) Aile ve yakın çevrede görülen kötü alışkanlıklar nedir?
- 6) Ailedeki duygusal ortam nasıldır?
- 7) Ailedeki din anlayışı nasıldır?

ÖNEM

Araştırmada kullanılan test ve diğer teknikler bu alanda yapılacak araştırmalarda da kullanılabilir.

Özellikle, bu çalışma, Doç. Dr. Haluk YAVUZER'in "Ankara, İzmir ve Elazığ Çocuk Ceza ve İslahevlerindeki Suçlu Çocukların Zeka, Yakın Çevre ve Kişilik Özellikleri Yönünden İncelenmesi Konusunda Deneysel Bir Araştırma" başlıklı çalışmasının Eskişehir Çocuk İslahevinde oldukça sınırlı biçimde testi şeklinde de değerlendirilebilir.

SAYILTILAR

- 1) Çocukların psiko-sosyal gelişim sürecinde suça yönelten anti-sosyal yakın çevre etkenleri saptanabilir.
- 2) Çocukların kişilik özellikleri ile yakın çevre etkenlerini nesnel olarak saptayabilmek için testler ve sorgu cetveli amacımıza ulaşmamız açısından yeterlidir.
- 3) Sorgu cetveline verilen yanıtların gerçeği yansıttığı uzman görüşü geçerlidir.
- 4) Kişilik testleri sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için gerekli ön koşullar hazırlanmıştır.
- 5) Suçlu denek grubunu oluşturan her denek, sorgu cetveli ve testlerin uygulanmasında eşit biçimde güdülenmişlerdir.

SINIRLILIKLAR

Araştırma, Eskişehir Çocuk İslahevi hükümlü çocukların psiko-sosyal gelişiminde etkili olan yakın çevre etkenleri ve kişilik özelliklerininin saptanması ile sınırlıdır.

Araştırma, Eskişehir Çocuk İslahevi'nde Ağustos 1980'de gerçekleştirildiğinden, araştırma veri ve bulgularının geçerliliği bu zaman dilimi ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın deney grubu olarak, Eskişehir Çocuk İslahevi'nde 1980 yılı Ağustos ayında toplam 90 erkek hükümlü seçilmiş ve kendilerine önceden belirlenmiş sorgu cetveli ile, yine bu denek-

lerden tesadüfi olarak seçilen 30 kişiye MMPI Çok Yönlü Kişilik Testi ve Beir'in Cümle Tamamlama testi uygulanmıştır.

Eskişehir Çocuk İslahevi'nden seçilen ve sorgu cetveli uygulanan 90 denegin yaş, öğrenim durumları ve doğum yerlerine göre dağılımı şöyledir:

TABLO I

SORGU CETVELİ UYGULANAN DENEK GRUBUNUN YAŞ DAĞILIMI

YAŞ	SAYI	%
13	2	2.2
14	5	5.5
15	12	13.3
16	6	6.6
17	14	15.5
18	41	45.6
19	7	8
20	3	3.3

TABLO II

SORGU CETVELİ UYGULANAN DENEK GRUBUNUN ÖĞRENİM DURUMLARI DAĞILIMI

	SAYI N:90	%
CAHİL	3	3.3
OKURYAZAR	25	27.7
İLKOKUL	27	30
ORTAOKUL	22	24.4
LİSE	13	14.4

TABLO III

SORGU CETVELİ UYGULANAN DENEK GRUBUNUN DOĞUM YERLERİNE GÖRE DAĞILIMI

BÖLGELER	SAYI (N:90)	%
MARMARA	16	17.7
İÇ ANADOLU	48	53.3
DOĞU ANADOLU	—	—
EGE BÖLGESİ	6	6.6
KARADENİZ	11	12.2
GÜNEY DOĞU	2	2.2
AKDENİZ	7	7.7

TABLO IV

SORGU CETVELİ UYGULANAN DENEK GRUBUN SUÇ TÜRLE- RİNE GÖRE DAĞILIMI

TÜR	SAYI (N:90)	%
ŞAHSA İLİŞKİN	43	47.7
MALA İLİŞKİN	27	30
CİNSEL	19	21.1
DİĞER	1	1.1

“Şahsa İlişkin Suç” adı altında ele alınan suçlu grubu Türk Ceza Yasasının ‘Adam öldürme suçları’ bölümüne giren 449, 450, 451, 453, 462, ve 463. maddeleri ile ‘Şahıslara karşı müessir (etkili) fiiller (edimler)’ bölümü kapsamına giren 456 ve 457. maddelerini içermektedir.

“Mala İlişkin Suç” adı altında ele aldığımız suç grubu Türk Ceza Yasasının ‘Hırsızlık’ bölümü kapsamına giren 491, 492, 493, ve 494. maddeleri ile, ‘yağma, yol kesme ve adam kaldırma’ bölüm kapsamına giren 495, 496, 497, 498 ve 499. maddelerini içermektedir.

“Cinsel Suç” adı altında ele aldığımız suç grubu Türk Ceza Yasasının ‘Zorla Irza Geçen, Küçükleri baştan çıkararak ve namusa saldıranlar’ bölümü kapsamına giren 414, 415, 416, 417, 418. madde-

leri ile 'Kız, kadın ve erkek kaçırmak' bölüm kapsamına giren 429, 430, 431, 432 ve 433. maddelerini içermektedir (3).

TABLO V

KİŞİLİK TESTİ UYGULANAN DENEY GRUBU YAŞ DAĞILIMI

YAŞ	SAYI (N:30)	%
13	1	3.3
14	2	6.6
15	5	16.6
16	5	16.6
17	6	20
18	8	26.6
19	2	6.6
20	1	3.3

TABLO VI

KİŞİLİK TESTİ UYGULANAN DENEY GRUBUNUN ÖĞRENİM DURUMLARI DAĞILIMI

	SAYI (N:30)	%
CAHİL	—	—
OKURYAZAR	10	33.3
İLKOKUL	14	46.6
ORTAOKUL	5	16.6
LİSE	1	3.3

- (3) Haluk YAVUZER Ankara, İzmir, Elazığ Çocuk Ceza ve İslahevlerindeki Suçlu Çocukların Zeka, Yakın Çevre ve Kişilik Özellikleri Yönünden İncelenmesi Konusunda Deneysel Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak. Pedagoji Enstitüsü, İstanbul, 1977, Basılmamış Doçentlik Tezi.

TABLO VII

KİŞİLİK TESTİ UYGULANAN DENEY GRUBUNUN DOĞUM YERLERİNE GÖRE DAĞILIMI

BÖLGELER	SAYI (N:30)	%
MARMARA	4	13.3
İÇ ANADOLU	20	66.6
DOĞU ANADOLU	—	—
EGE BÖLGESİ	3	10
GÜNEYDOĞU	1	3.3
AKDENİZ	2	6.6

TABLO VIII

KİŞİLİK TESTİ UYGULANAN DENEY GRUBUN SUÇ TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

TÜR	SAYI (N:30)	%
ŞAHSA İLİŞKİN	16	53.3
MALA İLİŞKİN	6	26.6
CİNSEL	4	13.3
DİĞER	2	6.6

ARAŞTIRMADA KULLANILAN TESTLER

1. Kişilik Testleri

- a) MMPI Çok yönlü Kişilik Testleri
- b) Beir'in Cümle Tamamlama Testi

2. Sorgu cetveli

1. Kişilik Testleri

- a) MMPI Çok Yönlü Kişilik Testi

MMPI, sorgu cetveli biçiminde düzenlenmiş, 566 sorudan oluşan bir kağıt kalem testidir. Testin uygulanabilme koşulu, en az ilköğretim, bir diğer deyişle okuma ve okuduğunu anlama yeteneğine sahip kişi düzeyine uygulanabilir oluşudur. Teste verilen yanıtlar doğru ve yanlış biçimindedir. Test, psikiyatrik (ruhsal), psikosoma-

tik (ruhsal kökenli bedensel rahatsızlıklar) ve kişilik bozukluklarına sahip olan bireyleri kolaylıkla saptayabilmekte ve diğerlerinden ayırdebilmektedir.

MMPI testi neleri ölçmektedir?

Hypochondria (hastalık hastalığı): Bedensel rahatsızlıkları nedeniyle günlük yaşamını sağlıklı biçimde sürdüremeyen ve sorunlarıyla yakınmaları arasında bağlantı kurmada güçlük çeken kişilerin rahatsızlığına verilen isimdir.

Depression (Çöküntü): Kendisini yetersiz, işe yaramaz gören, ölüm ve intihar duyguları yoğun olan insanlardır. Depression ölçümü, daha çok kişinin o andaki ruh halini ve semptomlarını ölçer.

Hysteria (dönüşümce): Acı veren duygu yüklü bir düşüncenin baskı sonucunda kötürümlük ya da duyum uyusukluğu gibi bedensel belirtilere çevrildiği bir sinirce türü.

Psychopath (Ruh Hastası) : Toplum kurallarını hiçe sayan, saldırgan ve suçluluk duygusu taşımayan kişilerdir.

Cinsiyet Benimseme: Burada homoseksüellik eğilimleri saptanmaktadır.

Paranoia (Yansıtımca): Kuşku, büyüklük duygusu ile belirtiler göstermesine karşın kişilik bozukluğu olmayan, fakat herhangi bir konuda saplantıları bulunan kişilerdir. Bu tür rahatsızlıklar genellikle belli bir olay sonucu ortaya çıkmaktadır.

Psychasthenia: Obsessif (Bilince takılarak korku ve bunalım yaratan, kişinin çabalarına karşı kurtulamadığı düşünce, coşku ya da tepki), compulsive (Davranışları uygunsuz ve yersiz olmasına karşın bunları yapmak için önüne geçilmez bir iç zorgu duyan kişi) öğeleri ve korku eğilimleri ölçülmekte, genellikle yoğun özeleştirici ve özbeğeni gibi belirtiler görülmektedir.

Schizophrenia (Usyarılım): Gerçeklerle olan ilişkilerin büyük ölçüde azalması, düşünce, duygu ve davranış alanlarında önemli bozulmaların ortaya çıkması gibi belirtiler gösteren ruh hastalığı. Bu tür kişilerde garip düşünceler türetme, algı bozuklukları, topluma yabancılaşma, cinsel sorunlar, dikkat toplayamama gibi belirtiler görülmektedir.

Hypermania (Aşırı taşkınlık): Bu tür kişilerde duygusal taşkınlık, fazla hareketlilik, düşünsel uçuşmalar görülmektedir. En önemli özelliklerinden birisi, kızdıklarında pervasızca küfür etmeleridir.

b) Beir'in Cümle Tamamlama Testi

Bu test, okuyan, okuduğunu anlayan ve yazma güçlüğü bulunmayan kişilere uygulanabilir. Test 56 cümleden oluşmaktadır. Bu testte denegin,

- 1) Geçmişe karşı tavırları
- 2) Geleceğe karşı tavırları
- 3) Benlik duygusu ve yeteneklerine karşı tavırları
- 4) Anneye karşı tavırları
- 5) Babaya karşı tavırları
- 6) Ev ve aile ilişkilerine karşı tavırları
- 7) Arkadaşlarına karşı tavırları
- 8) Otoriteye karşı tavırları
- 9) Korku ve endişeleri
- 10) Suçluluk duyguları
- 11) Okul ve işe karşı tavırları ölçülebilmektedir.

2. Sorgu Cetveli

56 sorudan oluşan sorgu cetveli, suçlu davranış yapısının oluşumunda etkili olabilecek yakın çevre etkenlerinin etkinlik derecesini saptamak amacıyla kullanılmıştır. Sorgu cetveli yoluyla anti-sosyal davranışı oluşturabilecek çevresel koşulların suçlu yaşı üzerindeki etkinliğini görmek olanaklı olabildiği gibi bu koşulların hangi suç türünü ne derece etkilediğini de saptamak olanaklıdır. Bu amaçla cetvelde suçun oluşumunu hazırlayan tüm koşullara yer verilmiştir. Bu koşullar aile içi duygusal ve toplumsal ilişkiler, sosyo-ekonomik ve kültürel aile koşulları, denegin okul başarısı, arkadaş çevresindeki ilişkileri, aile ve arkadaş çevresinde görülen kötü alışkanlıklarıyla, denek ve ailesinin tüm psiko-sosyal geçmişini içeren bölümlerin yanısıra, denegin islahevine ilişkin düşüncelerini içeren bölümlerden oluşmuştur.

DENEY KOŞULLARI

Eskişehir Çocuk İslahevi'nde yapılan çalışmada aşağıdaki yöntemler uygulanmıştır.

İletişim Bilimleri Fakülte Dekanlığı tarafından, Cumhuriyet Savcılığı ve İslahevi yetkililerinden araştırmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

İslahevindeki hükümlülerin “müşahade fişlerinin” doldurulmadığı tarafımızdan görülerek, her hükümlünün dosyası ayrıca incelenip, islahesinde çalışan bir memur aracılığıyla hükümlüler ile görülmüş ve “müşahade fişleri” doldurulmuştur.

Tesadüfi seçme yoluyla 233 toplam hükümlü çocuktan 90'nı boş bir odaya teker teker alınarak sorgu cetveli uygulanmıştır. Deneklerin sorgu cetveline verdikleri yanıtların doğru ve sağlıklı olup olmadığını saptamak amacıyla bazı sorular dolaylı olarak yinelenmiş ayrıca dosyaları yeniden gözden geçirilmiştir. Sorgu cetvelinin uygulaması günde 6 saat çalışarak beş işgününde tamamlanmıştır. Ele alınan 90 denek içinden en az ilkokul mezunu kişiler ayrıldıktan sonra tesadüfi örneklem yoluyla 30 denek saptanmıştır. Bu deneklere tek tek ayrı odalarda zaman kısıtlaması olmaksızın Beir'in cümle tamamlama ve MMPI testleri üç iş gününde uygulanmıştır.

SONUÇLARIN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

MMPI Çok Yönlü Kişilik Testi

MMPI çok yönlü kişilik testi sonuçları suç türüne göre düzenlenen tabloda yüzdeler biçiminde verilmiştir.

Beir'in Cümle Tamamlama Testi

Beir'in cümle tamamlama testi sonuçları, suç türleri dikkate alınarak yüzdeler biçiminde tablo düzenlenerek gösterilmiştir. Yüzdelerin olumlu tarafında kalanlar sorunsuz, olumsuz tarafında kalanlar sorunlu olarak değerlendirilmiştir. Bu yöntemle denekler toplam olarak sorunlu ve sorunsuz biçiminde gösterilmiştir.

Sorgu Cetveli

Sorgu cetveli sonuçları suç türleri dikkate alınarak yüzdeler biçiminde tablolar düzenlenerek verilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmanın amaç bölümünde saptanmış olan sorular doğrultusunda bulgular verilecek ve gerektiğinde bulgulara ilişkin yorumlara gidilecektir.

1. KİŞİLİK TESTLERİ

a) Tablo IX'da MMPI çok yönlü kişilik testi sonuçları görülmektedir. Deney alt grubu en yüksek skala (ölçüm) dökümleri şöyledir:

MMPI MALA İLİŞKİN SUÇLULARDA EN YÜKSEK ÇIKAN SKALA (ÖLÇÜMLER)

	SAYI (N:8)	%
Paranoia (Pa)	6	75
Hipomania (Ma)	1	12,5
Schizophrenia (Sc)	1	12,5

Örnekleme olarak alınan denek grubunun mala ilişkin suçlularda %75 paranoia, (aşırı duygusallık ve kuşkuculuk) ikinci olarak % 12.5 hipomania ve % 12.5 şizofreni ölçümleri yüksek çıkmıştır. Bu suçluların psikopat bir kişiliğe yatkın oldukları, apati (duyumsuzluk: Düzgünlü olarak değişik durumların uyardığı ilgi ve duygulardan yoksun olma durumu) ve çabuk sinirlenme gibi özellikler taşıdıkları saptanmıştır.

CİNSEL SUÇLULARDA EN YÜKSEK ÇIKAN SKALA (ÖLÇÜM)

	SAYI (N:4)	%
Schizophrenia (Sc)	2	50
Hypocondria (Hs)	2	50

Örnekleme olarak alınan cinsel suçlularda ise, %50 şizofreni %50 hypocondria ölçümleri yüksek çıkmıştır. Bu suçlularda garip

düşünceler, topluma yabancılaşma, kötü aile ilişkileri ve cinsel sorunlar olduğu görülmüştür. Şizofreninin bu suçlu grubunda yüksek olduğu saptanmıştır.

ŞAHSİ SUÇLULARDA YÜKSEK ÇIKAN SKALA (ÖLÇÜM)

	SAYI (N:16)	%
Paranoia (Pa)	2	12.5
Schizophrenia (Sc)	5	31.5
Hypocandria (Hs)	3	18.75
Hysteria (Hy)	1	6.25
Psychopath (Pd)	2	12.50
İçedönük (Si)	1	5.25
Psychestenia (Pt)	1	6.25
Masculinity (Mf)	1	6.25

Örneklem olarak alınan şahsi suçlularda %31.5 şizofreni, %18.75 hypocandria, %12.5 paranoia, %12.5 psikopati, %6.25 içedönüklük, %6.25 psychestenia, %66.25 masculinity ve %6.25 hysteria skalaları (ölçümleri) bulunmuştur.

Bu kişilerin sindirim yolları rahatsızlıklarından yakındıkları görülmüştür. Bu durumun daha çok ailelerine karşı bilinçsizce geliştirdikleri bir düşmanlık duygusundan kaynaklandığı söylenebilir.

DiĞER SUÇLULARDA ÇIKAN EN YÜKSEK SKALA (ÖLÇÜM)

	SAYI (N:2)	%
Hypocandria (Hs)	1	50
Masculinity (Mf)	1	50

Örneklem olarak alınan diğer suçlularda ise %50 hypocandria ve %50 masculinity (erkeksilik) skalası en yüksek çıkmıştır.

TABLO IX

MMPI TESTİ EN YÜKSEK ÇIKAN SKALALAR (ÖLÇÜMLER)

ÖLÇÜMLER	Mala ilişkin		Cinsel		Şahsa ilişkin		Diğer		Toplam	
	Suçlular		Suçlular		kin suçlular		Suçlular			
	N:8	%	N:4	%	N:16	%	N:2	%	N:30	%
Paranoia (Pa)	6	75	—	—	2	12,5	—	—	8	26,6
Hipomania (Ma)	1	12,5	—	—	—	—	—	—	1	3,3
Schizophrenia (Sc)	1	12,5	2	50	5	31,5	—	—	8	26,6
Hypochondria (Hs)	—	—	2	50	3	18,73	1	50	6	20
Hysteria (Hy)	—	—	—	—	1	6,25	—	—	1	3,3
Psychopath (Pd)	—	—	—	—	2	12,5	—	—	2	6,6
İçe dönük Dışa dönük (Si)	—	—	—	—	1	6,25	—	—	1	3,3
Psychestenia (Pt)	—	—	—	—	1	6,25	—	—	1	3,3
Masculinity (Mt)	—	—	—	—	1	6,25	1	50	2	6,6

b) Beir'in Cümle Tamamlama Test Sonuçları

Beir Cümle Tamamlama Testi, kişilerin sorunlu veya sorunsuz olduklarını ve sorunlarının hangi alanlara dağıldığını saptayabilmek için uygulanmaktadır.

Niceliksel değerlendirmede, testteki uyaranlara verilen tepkiler olumlu (+), olumsuz (—), nötr (0) ve yanıtsız oluşları göz önüne alınarak yapılmaktadır.

Olumlu Tepkiler: Psikolojik açıdan sağlıklı (başarı, sevinç, umut, istek...) anlama, uygun yanıt, tavır, ilgi ifade eden tepkilerdir.

Olumsuz Tepkiler: Psikolojik açıdan sağlıklı olmayan duygu (koruk, pişmanlık, suçluluk, endişe, nefret, umutsuzluk), anlamdan uzaklaşma gibi tepkilerdir.

Nötr Tepkiler: Olumlu ya da olumsuz olduklarına karar verilemeyen tepkilerdir.

Yanıtız Tepkiler: Boş bırakılan tepkilerdir. Büyük çoğunlukla anksiyete (kaygı), depresyon (çöküntü) ifade ettikleri gibi, teste karşı ilgisizliği de gösterebilir.

Testte yüzdeler alınmış, yüzdelerin pozitif tarafında kalanlar sorunsuz, negatif tarafından kalanlar sorunlu olarak değerlendirilmiştir.

Tablo X'da Beir'in cümle tamamlama testi sonuçları görülmektedir. Örneklem olarak denek grubunun (şahsa ilişkin suç 16, mala ilişkin 8, cinsel 4, diğer 2) geçmişe karşı tavırları şahsa ilişkin suçlu grubunda %81,3, mala ilişkin suçlularda %87,5, cinsel suçlularda %75 ve diğer suçlularda %50 olduğu görülmüştür. Görüleceği gibi mala ilişkin suçluların (%87,5) ile geçmişe karşı tavırlarının olumsuz oluşu anlamlı bulunmuştur.

Aynı denek grubunun geleceğe karşı tavırlarındaki olumsuz tutum şahsa ilişkin suçlularda %25, cinsel suçlularda sıfır, diğer suçlu grubunda ise %100 olduğu görülmüştür.

Geleceğe karşı tavırlarındaki olumlu tutumları ise, şahsa ilişkin suçlularda %56,25, mala ilişkin suçlularda %75, cinsel suçlularda %100, diğer suç grubunda ise tümünün olumsuz olduğu saptanmıştır. Bu durumda genel olarak örnek grubun geleceğe karşı tavırlarının olumlu olduğu görülmüştür.

Suçlu örnek grubun, benlik duygusu ve kendi yeteneklerine karşı tavırlarında, olumlu sonuçlar; şahsa ilişkin suçlularda 6,25, mala ilişkin suçlularda %25, cinsel suçlularda %25, diğerlerinde sıfır olduğu görülmüştür. Ayrıca suçlu grubun olumsuz sonuçları ise, şahsa ilişkin suçlularda %93,75, mala ilişkin suçlularda %75, cinsel suçlularda %75, diğer suçlu grubunda ise %100 olduğu görülmüştür. Bu durumda genel olarak örnek grubun benlik duygusu ve kendi yeteneklerine karşı tavırlarında olumsuzluk oranının daha fazla olduğu görülmüştür.

Suçlu örnek grubunun anneye karşı tavırlarında, olumlu sonuçlar, şahsa ilişkin suçlu grubunda %87,5, mala ilişkin suçlu grubunda %87,5, cinsel suçlularda %75, diğer suçlu grubunda %100 olduğu saptanmıştır. Olumsuz sonuçlar ise, şahsa ilişkin suçlularda %12,5, mala ilişkin suçlu grubunda %12,5 cinsel suçlularda %25, diğer suçlu grubunda sıfır olduğu görülmüştür. Bu durum-

da anneye karşı tavırların olumlu yönde değerlendirildiği söylenebilir.

Suçlu örnek grubun babaya karşı tavırlarında, olumlu sonuçlar; şahsa ilişkin suçlu grubunda %50, mala ilişkin suçlu grubunda %12,5, cinsel suçlularda %75, diğer suçlu grubunda %100 olduğu buna karşın, olumsuz sonuçlar ise, şahsa ilişkin suçlu grubunda %50, mala ilişkin suçlu grubunda %87,5 cinsel suçlu grubunda %25, diğer suçlu grubunda sıfır olduğu saptanmıştır.

Bu durumda mala ilişkin suçlularda babaya ilişkin olumsuz tavırların daha çok görüldüğü, buna karşın cinsel suçlularda olumlu tavrın daha çok görüldüğü saptanmıştır.

Suçlu örnek grubun ev ve aile ilişkilerine karşı tavırlarının olumlu sonuçları, şahsa ilişkin suçlu grubunda %87,5, mala ilişkin suçlu grubunda %75, cinsel suçlu grupta %100, diğer suçlu grubunda %100 olduğu, buna karşın olumsuz sonuçlar ise şahsa ilişkin suçlu grubunda %12,5, mala ilişkin suçlu grubunda %25, cinsel suçlu ve diğer suçlu grubunda sıfır olduğu görülmüştür. Böylece suçlu örnek grubun ev ve aileye ilişkin tavırlarının olumlu olduğu görülmüştür.

Suçlu örnek grubunun arkadaşlarına karşı olumlu tavırlarının sonuçları: Şahsa ilişkin suçlularda %37,5, mala ilişkin suçlularda %75, cinsel suçlularda %100, diğer suçlularda %100 olduğu, olumsuz sonuçları ise, şahsa ilişkin suçlularda %62,5, mala ilişkin suçlu grubunda %25, cinsel suçlular ve diğer suçlu grubunda sıfır olduğu görülmüştür.

Bu durumda, örnek suçlu grubunun şahsa ilişkin suçlularda arkadaşlarına karşı tavırların olumsuz, buna karşın diğer suçlu gruplarında olumlu tavırların daha çok olduğu görülmüştür.

Örnek suçlu grubunun otoriteye karşı olumlu tavır sonuçları; Şahsa ilişkin suçlularda %43,75, mala ilişkin suçlularda %50, cinsel suçlularda %75, diğer suçlu grubunda %50, olumsuz sonuçları ise, şahsa ilişkin suçlularda %56,25, mala ilişkin suçlularda %50, cinsel suçlarda %25, diğer suçlu grubunda %50 olduğu saptanmıştır.

Bu durumda örnek suçlu grubunun otoriteye karşı tavırlarının olumlu ve olumsuz tutumlarında pek fazla farklılık görülmemektedir.

Örnek suçlu grubunun korku ve endişelerine ilişkin olumlu sonuçları, şahsa ilişkin suçlularda %25, mala ilişkin suçlularda %37,5, cinsel suçlularda %50, diğer suçlu grubunda sıfır olduğu, olumsuz sonuçları ise şahsa ilişkin suçlularda %75, mala ilişkin suçlularda %62,5, cinsel suçlularda % 50, diğer suçlu grubunda ise %100 olduğu görülmüştür.

Bu durumda suçlu örnek grubunun korku ve endişeye karşı tavırlarının olumsuz olduğu saptanmıştır.

Suçlu örnek grubun suçluluk hislerine ilişkin olumlu tavır sonuçları, şahsa ilişkin suçlularda %43,75, mala ilişkin suçlularda %25, cinsel suçlularda %50, diğer suçlu grubunda sıfır olduğu, olumsuz sonuçlar ise, şahsa ilişkin suçlularda %56,25, mala ilişkin suçlularda %75, cinsel suçlularda ise %50, diğerlerinde ise %100 olduğu görülmüştür.

Bu durumda örnek suçlu grubun suçluluk hislerini olumsuz sonuçları daha yüksek olduğu görülmüştür.

Suçlu örnek grubun okul ve işe karşı olumlu tavır sonuçları şahsa ilişkin suçlularda %50, mala ilişkin suçlularda %75, cinsel suçlularda %100, diğer suçlu grubunda sıfır olduğu, olumsuz sonuçların ise, şahsa ilişkin suçlarda %50, mala ilişkin suçlularda %25, cinsel suçlularda sıfır, diğer suçlu gurubunda %100 olduğu görülmüştür.

Bu durumda suçlu örnek grubun okul ve işe karşı tavırlarının olumlu olduğu görülmüştür.

TABLO X

BEİR CÜMLE TAMAMLAMA TEST SONUÇLARI

ÖLÇEKLER	DENEK GRUPLAR	OLUMLU (+)		OLUMSUZ(-)	
		Sayı	%	Sayı	%
Geçmişe Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlu- lar N: 16	3	18,7	13	81,3
	Mala ilişkin suçlu- lar N: 8	1	12,5	7	87,5
	Cinsel suçlular N: 4	1	25	3	75
	Diğer Suçlular N: 2	1	50	1	50

(Tablo (X) devamı)

BEİR CÜMLE TAMAMLAMA TEST SONUÇLARI

ÖLÇEKLER	DENEK GRUPLARI	OLUMLU (+)		OLUMSUZ (-)	
		Sayı	%	Sayı	%
Geleceğe Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	9	56.25	7	43.75
	Mala ilişkin suçlular N: 8	6	75	2	25
	Cinsel suçlular N: 4	4	100	—	—
	Diğer Suçlular N: 2	—	—	2	100
Benlik Duygusu ve Kendi Kabiliyetlerine Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	1	6.25	15	93.75
	Mala ilişkin suçlular N: 8	2	25	6	75
	Cinsel suçlular N: 4	1	25	3	75
	Diğer Suçlular N: 2	—	—	2	100
Anneye Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	14	87,5	2	12,5
	Mala ilişkin suçlular N: 8	7	87,5	1	12,5
	Cinsel suçlular N: 4	3	75	1	25
	Diğer Suçlular N: 2	2	100	—	—
Babaya Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	8	50	8	50
	Mala ilişkin suçlular N: 8	1	12.5	7	87,5
	Cinsel suçlular N: 4	3	75	1	25
	Diğer Suçlular N: 2	2	100	—	—
Ev ve Aile İlişkilerine Karşı Tavırları	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	14	87.5	2	12,5
	Mala ilişkin suçlular N: 8	6	75	2	25
	Cinsel suçlular N: 4	4	100	—	—
	Diğer Suçlular N: 2	2	100	—	—

(Tablo (X) devamı)

BEİR CÜMLE TAMAMLAMA TEST SONUÇLARI

ÖLÇEKLER	DENEK GRUPLARI	OLUMLU +		OLUMSUZ (-)	
		Sayı	%	Sayı	%
Arkadaşlara Karşı Tavırlar	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	6	37,5	10	67,5
	Mala ilişkin suçlular N: 8	6	75	2	25
	Cinsel suçlular N: 4	4	100	—	—
	Diğer Suçlular N: 2	2	100	—	—
Otoriteye Karşı Tavırlar	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	7	43,75	9	56,25
	Mala ilişkin suçlular N: 8	4	50	4	50
	Cinsel suçlular N: 4	3	75	1	25
	Diğer Suçlular N: 2	1	50	1	50
Korku ve Endişeler	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	4	25	12	75
	Mala ilişkin suçlular N: 8	3	37,5	5	62,5
	Cinsel suçlular N: 4	2	50	2	50
	Diğer Suçlular N: 2	—	—	2	50
Suçluluk Hisleri	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	7	43,75	9	56,25
	Mala ilişkin suçlular N: 8	2	25	6	75
	Cinsel suçlular N: 4	2	50	2	50
	Diğer Suçlular N: 2	—	—	2	100
Okul ve İşe Karşı Tavırlar	Şahsa ilişkin suçlular N: 16	8	50	8	50
	Mala ilişkin suçlular N: 8	6	75	2	25
	Cinsel suçlular N: 4	4	100	—	—
	Diğer Suçlular N: 2	—	—	2	100

TABLO XI

SUÇLU GRUP DENEKLERİNİN İLK HÜKÜM GİYDİKLERİ YAŞ

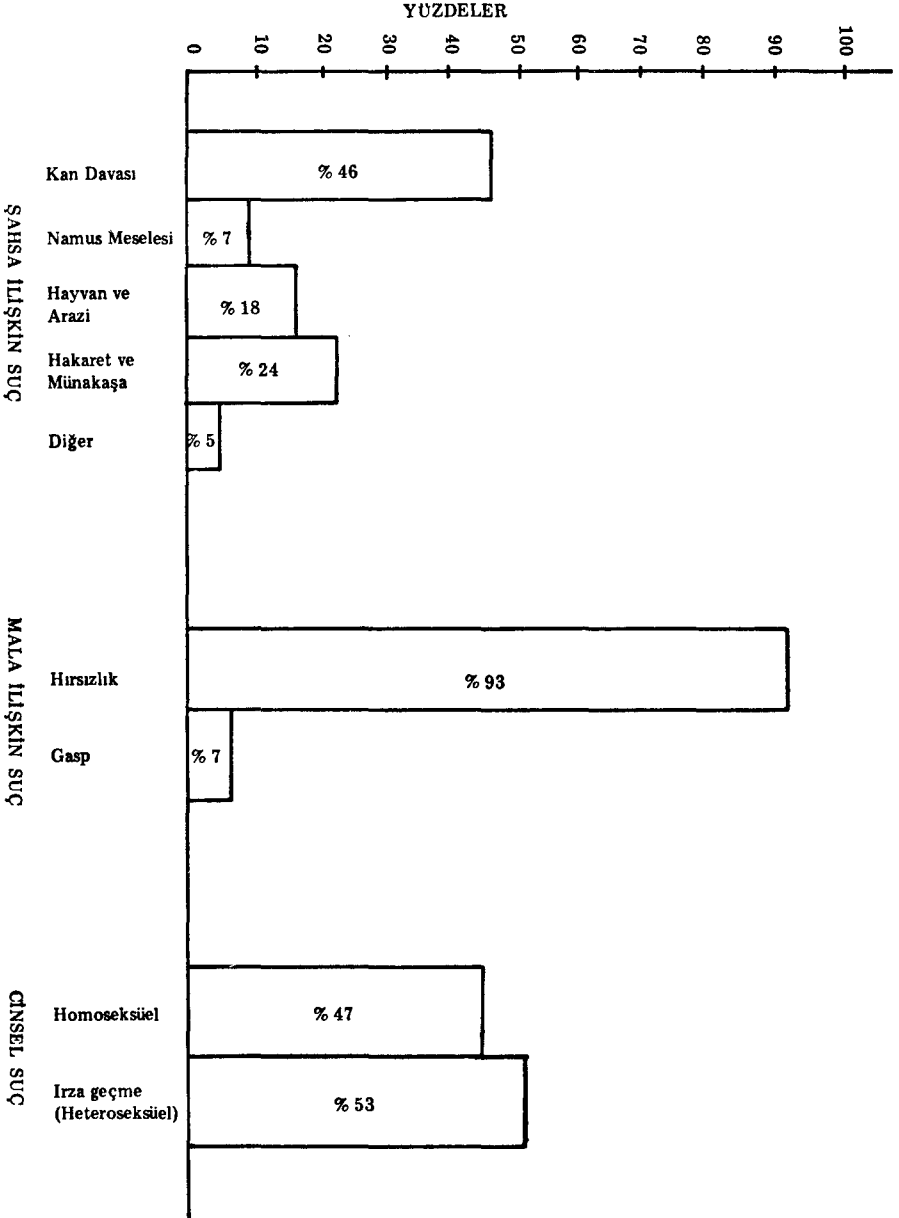
YAŞLAR	ŞAHSA İLİŞKİN SUÇLULAR		MALA İLİŞKİN SUÇLULAR		CİNSEL SUÇLULAR		DİĞER SUÇLU-LAR		TÜM SUÇLULAR	
	N: 43	%	N: 27	%	N: 19	%	N: 1	%	N: 90	%
11	—	—	—	—	1	5	—	—	1	1
12	2	5	—	—	4	21	—	—	6	7
13	4	9	2	7	—	—	—	—	6	7
14	8	19	2	7	4	21	—	—	14	16
15	10	23	6	22	7	38	—	—	23	26
16	8	19	6	22	1	5	1	100	16	17
17	7	16	8	30	1	5	—	—	16	17
18	4	9	2	7	1	5	—	—	7	8
19	—	—	1	5	—	—	—	—	1	1

TABLO XII

SUÇLU GRUP DENEKLERİNİN SUÇU İŞLEYİŞ BİÇİMLERİ

DENEKLER	N: 43 %	N: 27 %	N: 19 %	N: 1 %	N: 90 %
	ŞAHSA İLİŞKİN SUÇLULAR	MALA İLİŞKİN SUÇLULAR	CİNSEL SUÇLU-LAR	DİĞER SUÇLU-LAR	TÜM SUÇ-LULAR
TEK	93	37	89	—	76
İKİ KİŞİ	5	26	11	—	12
ÜÇ - DÖRT KİŞİ	2	26	—	—	9
DAHA FAZLA	—	11	—	—	3

ŞEKİL: 1
İNCELENEN SUÇ TÜRLERİNİN SAPTANAN
ALT SINIFLANDIRMA YÜZDELERİ

B— Sorgu Cetveli Sonuçlarına Göre Suçlu Kişilik Yapısının Oluşumunda Etkili Olabilecek Aile ve Yakın Çevre Etkenleri

Anti-Sosyal davranış yapısının oluşumunda etkili olabilecek psiko-sosyal, kültürel ,aile ve yakın çevre koşullarının saptanması araştırma amacının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu bölümde kişilik ediniminde önemli rolü olan aile ve yakın çevre etkenleriyle, suç türleri arasındaki ilişkinin kurulmasına çalışılmıştır. Sorgu cetveli aşağıda belirlenen bölümler biçiminde gruplandırılmıştır.

- a- Suçlu Genç ve Ailesinin Genel Öğrenim Durumu
- b) Ailenin Sosyo-ekonomik Durumu
- c) Suçlunun Aile Yapısı ve Ailedeki Disiplin Anlayışı
- d) Aile ve Yakın Çevrede Görülen Kötü Alışkanlıklar
- e) Ailedeki Duygusal Ortam
- f) Ailede Din Anlayışı

a- Suçlu Genç ve Ailesinin Genel Öğrenim Durumu

1. Ailenin Genel Öğrenim Durumu

Deney grubu denek ve ailelerinin genel öğrenim durumu tablo XIII'de gösterilmiştir. 90 kişilik deney grubunun % 62,20'si ilkokul, %36,70'i orta dereceli okul ve %1,10'u da tahsilsizdir. İşlenen suçlara göre dağılımı ise, şahsa ilişkin suç %2,33 tahsilsiz, %67,44 ilkokul mezunu, %30,23 orta derecelidir. Mala ilişkin suç, %62,97 ilkokul, %37,03 orta dereceli. Cinsel suç, %52,63 ilkokul, %47,37 orta dereceli olduğu saptanmıştır. Bu durumda mala ilişkin suçlu grubu ilk ve orta öğrenim görenler açısından diğer suç türlerine göre bir yoğunluğa sahiptir.

Deneklerin annelerinin öğrenim durumuna baktığımızda büyük bir çoğunluğunun tahsilsiz olduğu (%76), tüm deney grubunda ilkokul öğrenimi gören anne oranının %22 olduğu, bunların çoğunun mala ilişkin suçlu grubunda toplandığı (%26) görülür. (Şahsa ilişkin suçlarda %23,3, cinsel suçlarda %15,8) Orta dereceli öğrenim gören anne oranı sıfırdır.

Deneklerin babalarının öğrenim durumları incelendiğinde, tahsilsiz olma yüzdesinin annelere oranla daha düşük olduğu (%-31) görülür. Orta öğretim gören babanın tüm deney grubunda %6 olduğu ,deney alt gruplarında ise, en yüksek oranın %10,5 ile cinsel suçlarda olduğu saptanmıştır. Diğerlerinde ise, şahsa ilişkin suçlarda %5, mala ilişkin suçlarda %3,7 olduğu görülmüştür.

İlkokul öğrenimi gören babaların çoğunluğu şahsa ilişkin suçlu grubunda görüldüğü %58, bunu %55,6 ile mala ilişkin, %47,4 ile de cinsel suçlu grubun izlediği saptanmıştır.

Sonuç olarak deney grubu deneklerinin babalarının annelerine oranla daha fazla öğrenim gördükleri saptanmıştır. Deneklerin kendilerinin ve annelerinin öğretim durumu açısından mala ilişkin suçlu grubunun düzeyi daha yüksek olmasına karşın babalarının öğrenim durumları açısından cinsel grubun öğrenim düzeyinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

TABLO XIII
SUÇLU DENEK GRUBUNDA AİLENİN GENEL DURUMU

DENEKLER		Şahsa	Mala	Cinsel	Diğer	Tüm
		İlişkin Suçlular N: 43 %	İlişkin Suçlular N: 27 %	İlişkin Suçlular N: 19 %	İlişkin Suçlular N: 1 %	Suçlular N: 90 %
Deneyin öğrenim durumu	Tahsilsiz	2.33	—	—	—	1.1
	İlkokul	67.44	62.97	52.63	—	62.2
	Orta dereceli	30.23	37.03	47.37	100	36.7
Annenin öğrenim durumu	Tahsilsiz	76.7	74.0	73.7	100	76
	Okur yazar	—	—	—	—	—
	İlkokul Öğrenimi	23.3	26.0	15.8	—	22
	Orta dereceli Öğrenim	—	—	—	—	—
	Cevapsız veya bilinmiyor	—	—	10.5	—	2
Babanın öğrenim durumu	Tahsilsiz	25	37	36.8	—	31
	Okur yazar	7	3.7	—	—	4
	İlkokul	58	55.6	47,4	100	56
	Orta dereceli	5	3.7	10.5	—	6
	Cevapsız veya bilinmiyor	5	—	5.3	—	3

2. Deney Grubunun Okul Durumları

Suçlu grup deneklerinin okul durumları tablo XIV de görülmektedir. Okul başarısızlığı açısından deney grubu incelendiğinde, deneklerin %69'unun öğrenim yılları sırasında yıl yitirdikleri görülmüştür. Sınıfta kalan deneklerin çoğunluğunun cinsel suç işlemiş denekler (%95) olduğu saptanmıştır. Bu grubu %63 ile şahsa ilişkin suç işleyenler ile %59 oranıyla mala ilişkin suç işleyenler izlemektedir.

TABLO XIV
SUÇLU GRUP DENEKLERİNİN OKUL DURUMLARI

DENEKLER	Şahsa İlişkin Suçlular	Mala İlişkin Suçlular	Cinsel Suçlular	Diğer Suçlular	Tüm Suçlular	
	N: 43 %	N: 27 %	N: 19 %	N: 1 %	N: 90 %	
Sınıfta Kalan	63	59	95	100	69	
Sınıfta Kalma Oranı	Hiç Sene Kaybetmeyen	37	41	5	—	31
	Cevapsız veya Bilinmiyor	—	—	—	—	—
Okul Ve Öğretmeni Sevmeyen	Okul ve Öğretmeni Sevmeyen	77	74	79	—	75
Okulda Ceza Alma Oranı	Okul ve Öğretmeni Sevmeyen	14	26	16	100	17
	Cevapsız	9	—	5	—	5
Okulda Ceza Alma Oranı	Ceza Alan	42	56	53	—	48
	Ceza Almayan	56	44	42	100	50
	Cevapsız	2	—	5	—	2

Okulu ve öğretmeni sevme oranının tüm deney grubunda %75 olduğu suçlu gruplarında en büyük yüzdenin cinsel suçlara ilişkin suçlara ait olduğu (%79) görülmüştür. Bu gurup %77 ile şahsa ilişkin suçlular ve %74 ile de mala ilişkin suçlular tarafından izlenmektedir.

Okulda ceza alma oranının tüm suçlularda %48 olduğu, alt gruplarda ise en yüksek % 56 ile mala ilişkin suçlulara ilişkin olduğu, onu %53 ile cinsel ve %42 ile şahsa ilişkin suçluların izlediği görülmüştür.

Sonuç olarak deney grubunun büyük bir bölümünde okul başarısızlığı görülmüş, sınıfta kalma ve okulda ceza alma olaylarında her üç suçlu grubunda büyük farklılıklar saptanmamıştır. Sınıfta kalma ile, okul ve öğretmenini sevmeyenlerin suçlu gruplar arasında daha çok cinsel suçlularda olduğu gözlemlenmiştir.

b- Ailenin Sosyo-ekonomik Durumu

1. Ailelerin Konut Durumları ve Birey Sayısı

Aile kalabalıklığına, ailedeki kardeş sayısı açısından baktığımızda tablo XV'de görüleceği gibi deney grubunun %93, ünün dört veya daha fazla kardeşe sahip olduğu bulunmuştur. Deney alt gruplarından cinsel suçlara ilişkin suçluların %100'ünü şahsa ilişkin suçluların %93, mala ilişkin suçların %89 dört veya daha fazla kardeşe sahip oldukları saptanmıştır.

Aile kalabalıklığına ailedeki birey sayısı açısından bakıldığında deney grubunun %96'sının beş kişilik veya daha kalabalık ailelerden geldikleri görülmüştür. Suçlu gruplardan mala ilişkin suçluların %100'ünün, cinsel suçluların %95'inin şahsa ilişkin suçluların da %93'ünün beş kişilik ve ya daha kalabalık ailelerden geldiği bulunmuştur.

Evdeki oda sayısı incelendiğinde deney gurubunun %67'sinin 1-3 odalı evlerde yaşadıkça saptanmıştır. Deney alt gruplarında ise 1-3 odalı eve sahip olma oranının mala ilişkin suçlularda %74, cinsel suçlularda %68, şahsa ilişkin suçlularda ise %63 olduğu anlaşılmıştır.

TABLO XV

SUÇLU GRUPTA AİLELERİN MESKEN DURUMLARI
VE BİREY SAYISI

DENEKLER		Şahsa İlişkin Suçlular N: 43 %	Mala İlişkin Suçlular N: 27 %	Cinsel Suç- lular N: 19 %	Diğer Suç- lular N: 1 %	Tüm Suç- lular N: 90 %
Ailede Kardeş Sayısı	Dört Kardeşden Az	7	11	—	—	7
	Dört ve Da- ha Fazla K.	93	89	100	100	93
Ailedeki Fert Sayısı	3 - 4 Kişilik Aile	7	—	5	—	4
	5 Kişilik ve Daha Kala- balık Aile	93	100	95	100	96
Evdeki Oda Sayısı	1 - 3 Oda	63	74	68	—	67
	Üç Odadan çok	37	26	32	100	33
Deneğin yatak oda- sını kimler le paylaştı- ğı	Yalnız Kardeşiyle	40	4	21	—	28
	İki ve daha çok kardeş veya tüm aile birarada	60	96	79	100	72
Konut Türü	Ev	93	100	79	100	83
	Apartman Katı	7	—	21	—	7
Ev Sahibi Olup Ol- madığı	Evet	88	93	95	100	91
	Hayır	12	7	5	—	9

Deney gurubunun %72'sinin iki ya da daha çok kardeŖle ve ya bütün ailenin aynı yatak odasını paylaŖtıkları görlmŖtir. Suçlu gruplarında mala iliŖkin suçluların % 96'sının, cinsel suçluların %79'unun, Ŗahsa iliŖkin suçluların %60'ının iki veya daha fazla kardeŖle veya ailece aynı yatak odasını paylaŖtıkları saptanmıŖtır.

Konutların türü incelendiğinde deney grubunun %7'sinin apartman katında oturduğu görlmŖtir. Apartman katında oturma oranı cinsel suçlularda %21, Ŗahsa iliŖkin suçlularda %7, mala iliŖkin suçlularda ise apartman katında oturan görlmemiŖtir.

Deney grubu deneklerinin %91'inin ev sahibi olduğu, suçlu gruplar arasında en çok ev sahibi olma oranına cinsel suçlulara iliŖkin suçlularda %95 oranında rastlanıldığı görlmŖtir. Mala iliŖkin suçlu grubunda ev sahibi olma oranı %93, Ŗahsa iliŖkin suçlu grubunda ise %88 dir.

Sonuç olarak, suçlu gruplarında kalabalık aileye sahip olma oranının en çok mala iliŖkin suçlularda görüldüğü, fakat aynı grubun gerek Konut Ŗekli gerekse oda sayısı aısından diğer suçlu gruplarına oranla daha iyi koŖulara sahip olduğu anlaŖılmaktadır.

2. Denek ve Ebeveynin Görev ve Aylık Gelirleri

Tablo XVI'da görüleceği gibi, deney grubu deneklerinin %74,5'inin ıslahevine gelmeden önce alıŖtıđı saptanmıŖtır. Suçlu gruplar arasında en yüksek alıŖma oranının %89,5 ile cinsel suçlularda olduğu, bu grubu %74 ile mala iliŖkin, %69,8 ile de Ŗahsa iliŖkin suçlu grubunun izlediği saptanmıŖtır.

Tüm suçlular dikkate alındığında kuruma gelmeden önce alıŖan deneklerden %7,5'inin çifti, %34,5'inin iŖi, %58,2'sinin ise diğer eŖitli mesleklerle (esnaf, memur, tüccar) uđraŖtıđı anlaŖılmıŖtır. Alt gruplarda, Ŗahsa iliŖkin suçlularda %58,4' diğer mesleklerde, %30'u iŖi, %11,6'sının çifti olduğu, mala iliŖkin suçlularda %50'sinin iŖi, %50'sinin diğer mesleklerden geldiği, çifti olarak alıŖanlara rastlanılmadığı, cinsel suçlularda ise, %23,5'inin iŖi, %76,5'inin diğer mesleklerden geldiği saptanmıŖ ve çifti olarak alıŖanlara rastlanmamıŖtır.

Suçlu grup annelerinin alıŖıp alıŖmadıkları ele alındığında alıŖmayan annelerin oğunluğu oluŖturduđu saptanmıŖtır (%82).

Çalışan annelerin %50'sinin işçi, %41,7'sinin çiftçi, %8,3'ünün de diğer mesleklerle ilgili olduğu görülür.

Alt gruplara bakıldığında şahsa ilişkin suçlarda çalışan annelerin %50'sinin çiftçi, %50'sinin işçi olduğu cinsel suçluların %100'ünün çalışan annelerinin işçi olduğu, mala ilişkin suçluların ise %100'ünün diğer mesleklerde olduğu görülmüştür.

Babanın çalışıp çalışmadığı incelendiğinde, deney grubu deneklerinde babaların %89'unun çalıştığı, çalışanların %40'ının diğer mesleklerde olduğu, %33,7'sinin işçi olduğu %26,3'ünün de çiftçi olduğu saptanmıştır. Deney alt gruplara bakıldığında, şahsa ilişkin suçlarda çalışan babaların %45'inin çiftçi, %22,5'inin işçi, %32,5'inin diğer mesleklerden olduğu görülmüştür. Mala ilişkin suçluların çalışan babalarının %44,5'inin işçi, %54,5'inin diğer mesleklerden olduğu ,çiftçiye ise rastlanılmadığı saptanmıştır.

Ailenin aylık geliri ele alındığında 1000-3000 lira geliri olanlar, %6,7, 3000-6000 lira geliri olanlar %22,2, 6000 liradan yüksek alanların %54,4 dür. Deneklerin ailelerinin aylık gelirlerini bilmeyenlerin yüzdesi ise, %16,7 dir. Deney alt gruplarında ise şahsa ilişkin suçluların ailelerinin aylık gelirleri 1000-3000 lira alanların %14, 3000-6000 lira olanların %14, 6000'den yukarısı %49, bilinmeyenlerin ise %23 olduğu görülmüştür. Mala ilişkin suçluların ailelerinin aylık gelirleri ise %37, 3000-6000TL, %63 6000TL'den yukarı olduğu görülmüştür. Cinsel suçlara ilişkin suçluların ailelerinin aylık gelirleri ise 3000-6000TL %21,1 6000 TL yukarı %52,6, bilinmeyenlerin ise %26,3 olduğu saptanmıştır.

Deneklerin aylık gelirleri incelendiğinde deney grubu deneklerinin 100-500TL arası olanların- %10,4, 500-1000TL olanların %20,9, 1000-3000TL olanların %22,4, 3000-4000TL olanların %15, 6000TL'den yukarı olanların %31,3 olduğu saptanmıştır. Deney alt gruplara bakıldığında şahsa ilişkin suçlarda 100-500TL %13,3, 500-1000, %30, 1000-3000 %16,7, 3000-4000 %10, 6000TL'den yukarı %30. Mala ilişkin suçluların 1000-3000 %25, 3000-4000TL %25, 6000-yukarı TL %50 TL olduğu, cinsel suçluların 100-500TL %17,6, 500-1000TL %29,4, 1000-3000TL %29,4, 3000-4000TL %11,8, 6000 yukarı TL %11,8 olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, gerek deneklerin gerekse babalarının büyük bir bölümünün belirli bir görevde çalışmış olmalarına karşın, annesi çalışan deneklerin azınlığı oluşturduğu görülmüştür.

TABLO XVI
SUÇLU GRUP DENEK VE AİLELERİNİN GÖREVLERİ
VE AYLIK GELİRLERİ

DENEKLER		Şahsa	Mala	Cinsel Suçlular N:19%	Diğer Suçlular N:1%	Tüm Suçlular N:90%
		İlişkin Suçlular N:43%	İlişkin Suçlular N:27%			
Deneğin Çalışıp Çalışmadığı	Çalışmıyor	30,2	26	10,5	100	25,5
	Çalışıyor	69,8	74	89,5	—	74,5
Deneğin Mesleği	Çiftçi	11,6	—	—	—	7,5
	İşçi	30	50	23,5	—	34,3
	Diğer Meslekler	58,4	50	76,5	—	58,2
Annenin Çalışıp Çalışmadığı	Çalışıyor	67,4	—	94,7	100	82
	Çalışmıyor	23,3	—	5,3	—	13
	Cevapsız	9,3	—	—	—	5
Çalışanların Meslekleri	Çiftçi	50	—	—	—	41,7
	İşçi	50	—	100	—	50
	Diğer Meslekler	—	100	—	—	8,3
Babanın Çalışıp Çalışmadığı	Çalışmıyor	7	18,5	10,5	—	11
	Çalışıyor	93	81,5	89,5	100	89
Babanın Mesleği	Çiftçi	45	—	17,6	—	26,3
	İşçi	22,5	45,5	41,2	100	33,7
	Diğer Meslek	32,5	54,5	41,2	—	40
Ailenin Aylık Geliri	1000 - 3000	14	—	—	—	6,7
	3000 - 6000	14	37	21,1	—	22,2
	6000 - Yukarı	49	63	52,6	100	54,4
	Bilinmiyor	23	—	26,3	—	16,7
Deneğin Aylık Geliri	100 - 500	13,3	—	17,6	—	10,4
	500 - 1000	30	—	29,4	—	20,9
	1000 - 3000	16,7	25	29,4	—	22,4
	3000 - 4000	10	25	11,8	—	15
	6000 - Yukarı	30	50	11,8	—	31,3

Deneklerin çoğunluğunun işçi ve diğer mesleklerden geldiği annelerinin çoğunluğunun işçi olduğu, babalarının ise çoğunluğunun işçi ve diğer mesleklerden geldiği saptanmıştır.

Aylık gelir konusunda her üç grupta da ailelerin aylık gelirlerinin 1800,—TL, dan yüksek olduğu, en yüksek gelirin mala ilişkin suçlu grubunda, en düşük aylık gelirin de cinsel suçlu grubuna ait olduğu saptanmıştır.

c- Suçlunun Aile Yapısı ve Ailedeki Disiplin Anlayışı

Deney grubu deneklerinin % 45.5'nin aile yapısının "çekirdek aile" tipinde olduğu, başka bir deyişle anne baba ve çocuktan kurulu olduğu saptanmıştır. Deney alt gruplarında çekirdek aileden gelen deneklerin çoğunluğunu cinsel suçluların oluşturduğu %74.4, bu grubu %46,5 ile şahsa ilişkin suçlularla %4,7 ile mala ilişkin suçluların izledikleri görülmüştür. Tablo: XVII

TABLO XVII

SUÇLUNUN AİLE YAPISI VE AİLEDEKİ DİSİPLİN ANLAYIŞI

SUÇLU AİLE YAPISI	Şahsa İlişkin Suçlular N:43 %	Mala İlişkin Suçlular N:27 %	Cinsel Suçlular N:19 %	Diğer Suçlular %	Tüm Suçlular %
A. Çekirdek Aile	46.5	40.7	47.4	100	45.5
B. Parçalanmış Aile	23.3	22.2	31.6	—	24.5
C. Geniş Aile	30.2	37.1	21.0	—	30
Evde Sözü geçen Daima haklı olan ebeveyn					
Baba	69.8	74.1	78.9	100	73
Anne	11.6	14.8	5.3	—	11
İkiside	7.0	7.4	10.5	—	8
Hiçbiri	9.3	3.7	5.3	—	7
Bilmiyorum	2.3	—	—	—	1
Evde daha sert olan Ebeveyn					
Baba	58.1	74.1	68.4	100	65.6
Anne	9.3	—	10.5	—	6.7
İkiside	9.3	—	5.3	—	5.5
Hiçbiri (Diğer)	23.3	25.8	15.8	—	22.2

Ebeveynin ayrılması veya birinin ölümü sonucu oluşan parçalanmış aile, veya eksik aile oranına deney grubu deneklerimizde % 24,5 oranında rastlanmıştır. Suçlu gruplar arasında bu tür ailelerden gelen deneklerin çoğunluğunu cinsel suçlular grubunda olduğu %31,6, bu grubu %23,3 ile şahsa ilişkin suçlu grubu, %22,2 ile mala ilişkin suçlu grubunun izlediği saptanmıştır.

Deneklerimizin %73'nin ailesinde babanın egemen olduğu, %65,6 oranında da babanın sert olduğu görülmüştür. Deney alt grupları arasında baba egemenliğinin en yoğun olduğu deneklerin mala ilişkin suçlu grubu ile, cinsel suçlara ilişkin suçlu grubunda olduğu görülmüştür.

Ailedeki Disiplin Anlayışı:

Ailedeki disiplin anlayışı araştırıldığında, deney grubu deneklerinin %94,3'nün dayakla cezalandırıldıkları görülmektedir. (Tablo: XVIII). Deneklerin dayakla cezalandırılma yönteminin daha

TABLO XVIII
AİLEDEKİ DİSİPLİN ANLAYIŞI

Hangi Ebeveynin Daha Çok Cezalandırıldığı ve Cezanın Türü	Şahsa İlişkin Suçlular N : 43%	Mala İlişkin Suçlular N : 27%	Cinsel Suçlular N : 19%	Diğer Suçlular N: 1%	Tüm Suçlular N: % 90
A. İki Ebeveynin'de Dayakla Cezalandırması	14	18,5	16	—	13,5
B. Babanın Dayakla Cezalandırması	65	59,2	47,3	100	60
C. Annenin Dayakla Cezalandırması	11,6	11,1	21	—	18,8
Dayakla Cezalandırma Toplam	90,6	88,8	84,3	—	94,3
D. Her İki Ebeveynin'de dayak dışı Uygulanması	9,3	11,1	15,7	—	5,7
E. Bilinmiyor veya Cevapsız	—	—	—	—	—

çok babalar tarafından kullanıldığı saptanmıştır (%60). Suçlu gruplar arasında ebeveyni tarafından dayakla cezalandırılan deneklerin çoğunluğunun şahsa ilişkin suçlu gruptan geldiği %90,6, bu grubu %88,8 ile mala ilişkin suçlularla %84,3 ile de cinsel suçluların izlediği görülmüştür. Deney alt grubunda babanın dayakla cezalandırma oranları ise, şahsa ilişkin suçlularda %65, mala ilişkin suçlularda %59,2, cinsel suçlularda %47,3 biçimindedir.

Suçlu deneklerimizin büyük bir çoğunluğunun anne ve babaları tarafından dayakla cezalandırıldıkları, babanın dayakla cezalandırma oranının ,annenin dayakla cezalandırma oranından tüm suç gruplarında daha fazla olduğu görülmüştür.

d- Aile ve Yakın Çevrede Görülen Kötü Alışkanlıklar:

1. Aile ve Arkadaş Çevresinde Görülen Suç Oranı:

Suçlu denek grubunun toplam %17'sinin daha önce suç işlediği, bunların % 7'si şahsa % 26 mala, % 26'sı da cinsel olduğu görülmüştür (Tablo: XIX).

TABLO XIX
SUÇLU GRUBUN ÇEVRESİNDE İŞLENEN SUÇ

DENEKLER		Şahsa	Mala	Cinsel	Diğer	Tüm
		İlişkin	İlişkin			
		Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular
		N:43%	N:27%	N:19%	N:1%	N:90%
Deneğin Daha						
Önce Suç	Evet	7	26	26	—	17
İşleyip						
İşlememesi	Hayır	93	74	74	—	83
Hangi	Şahsa	33	29	—	—	20
Suç	Mala	67	71	100	—	80
İşlediği	Cinsel	—	—	—	—	—
	Diğer	—	—	—	—	—
Çevresinde						
Suçlu	Evet	35	63	47	—	45
Kişi Olup						
Olmadığı	Hayır	65	37	53	—	55

TABLO (XX)

SUÇLU GRUBUN AİLE VE ARKADAŞ ÇEVRELERİNDE
GÖRÜLEN ALKOL ALIŞKANLIĞI

DENEKLER		Şahsa İlişkin	Mala İlişkin	Cinsel	Diğer	Tüm
		Suç- lular N : 43 %	Suç- lular N : 27 %	Suç- lular N:19 %	Suç- lular N:1 %	Suç- lular N:90 %
Ailede alkolik kim- senin olup olmadığı	Alkolik var	9.3	26	21	—	16.7
	Alkolik yok	90.7	74	79	100	83.3
Yakın çev- resinde al- kolik arka- daşı olup olmadığı	Alkolik arkadaşı var	30.2	74	26	—	43
	Alkolik arkadaşı yok	69.8	26	74	—	57
Suçlu dene- ğin alkol ve uyuştu- rucu madde alışkanlığı olup olma- dığı	Alkol alışkanlığı var	32.5	63	16	—	38
	Alkol alışkanlığı yok	67.4	37	84	—	62

Suçlu denek grubunun daha önce suç işlemeyenler yüzdesi %83'dür.

Suçlu denek grubunun çevresinde suçlu kişi olup olmadığına bakıldığında %45'nin, çevresinde suçlu kişilerin olduğu saptanmıştır. Suçlu alt gruplarında bu oranın dağılımı ise, % 35'i şahsa, % 63'ü mala, % 47'si cinsel suçlu biçimindedir.

2. Aile ve Arkadaş Çevresinde Görülen Alkol Alışkanlığı:

Tablo (XX) de görüldüğü gibi, deney grubunun tamamının %16,7'inin ailesinde alkolik bulunmaktadır. Suçlu alt gruplarında

en yüksek oranın mala ilişkin suçlu grubunda olduğu görülmüştür %26. Bu grubu %21 ile cinsel suçlular, %9,3 ile şahsa ilişkin suçlular izlemektedir.

Deney grubunun tümü dikkate alındığında, %43'nün arkadaş çevresinde alkoliğe rastlanmıştır. Deney alt gruplarından mala ilişkin suçlu grubunun %74 ile en fazla arkadaş çevresinde alkolik olduğu görülmüştür. Diğer gruplardaki oranlar ise Şahsa ilişkin suçlu grubunda %30,2, cinsel suçlularda %26 biçimindedir.

Suçlu deneklerin alkol alışkanlığı arandığında, tüm suçluların %38'inde bu tür bir alışkanlığa rastlanmış, en yüksek oranın yine alt gruplarından mala ilişkin suçlu grubunda olduğu görülmüştür %63. Diğer suçlu gruplarında ise, şahsa ilişkin suçlu grubunda %32,5, cinsel suçlu grubunda %16 oranında alkol alışkanlığının olduğu görülmüştür.

e- Ailedeki Duygusal Ortam:

Ailedeki duygusal ortam incelendiğinde, (Tablo: XXI), deney grubunun %71'nin her iki ebeveynini eşit düzeyde sevdikleri, %22 sinin yalnızca annelerini, %6'sının yalnız babalarını sevdikleri saptanmıştır. Her iki ebeveyni de eşit ölçüde seven suçlu alt gruplar arasında cinsel suçlular %79 ile önde gelmekte, bu grubu %77 ile şahsa ilişkin suçlular izlemektedir. Mala ilişkin suçlu grubunun yüzdesi ise %56 dır.

Deney grubunun tamamında olduğu gibi suçlu alt gruplarda da deneklerin annelerini babalarına oranla daha çok sevdikleri görülmüştür. Mala ilişkin suçlu grubu deneklerin %37'si annesini, %7'si babasını, cinsel suçlu grubunun ise %21'i annesini sevdiği, şahsa ilişkin suçlu grubunun %14 annesini, %7'si babasını sevdiğini belirtmişlerdir. Cinsel suçlu grubunda babasını sevene rastlanmamıştır.

Deneklerimizin %50'sinin her iki ebeveyn tarafından da sevildiği görülmüştür. Bu oranın denek alt gruplarındaki dağılımı ise, Şahsa ilişkin suçlulardan %59, cinsel suçlularda %47, mala ilişkin suçlularda %37 biçimindedir.

Suçlu deneklerin tamamı göz önünde tutulduğunda, %29'unun yalnız anneleri, %13'ünün de yalnız babaları tarafından se-

vildikleri görülmüştür. Deney alt gruplarındaki görünüm ise, mala ilişkin suçlu grubunda %37'si anneleri tarafından %19 oranında babaları tarafından, cinsel suçlu grubunun %32 oranında anneleri, %16 oranında babaları tarafından, şahsa ilişkin suçlu grubunun % 23, anneleri, % 9 oranında babaları tarafından sevildikleri saptanmıştır.

Tüm suçlu deneklerin ebeveynleri tarafından (anne, baba) takdir edilme oranı %59 oranında olup, yalnızca anneleri tarafından takdir edilme oranı %9, yalnız babaları tarafından takdir edilme oranı ise %20'dir. Deney alt gruplara bakıldığında cinsel suçlu grubunda %74 oranında her iki ebeveyn tarafından takdir edildiği, %21, oranında babası tarafından takdir edildiği görülmüştür. Şahsa ilişkin suçlu grubunda %65 oranında her iki ebeveyn tarafından takdir edildiği, %21 oranında babası, %7 oranında da annesi tarafından takdir edildiği saptanmıştır. Mala ilişkin suçlu grubunda ise, %37 oranında her iki ebeveyn tarafından, %18,5 oranında anneleri tarafından, %18,5 oranında da babaları tarafından takdir edildiği, buna karşın bu suçlu grubunda %26 oranında hiç biri tarafından takdir edilmediğini belirtenlere rastlanmıştır.

Suçlu deneklerin %40'ının ortanca çocuk olduğu belirlenmiştir. Suçlu alt gruplarından ortanca çocuk olma çoğunluğu % 47 ile cinsel suçlulardadır. Bu grubu şahsa ilişkin suçlular %39,5, mala ilişkin suçlularda %37 ile izlemektedir.

Sonuç olarak deney grubunun büyük bir bölümünü her iki ebeveyni eşit düzeyde sevdikleri, ancak anneyi sevme oranının gerek tüm suçlarda, gerekse suçlu alt gruplarının tamamında babaya oranla iki kat daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yine suçlu deneklerimizin yarıya yakın bir bölümünü her iki ebeveyn tarafından sevildiği, ancak anneleri tarafından sevilen suçlu oranının babaları tarafından sevilme suçlu oranına oranla en az iki kat fazla olduğu saptanmıştır.

Suçlu deneklerimizin yarıdan fazlası iki ebeveyn tarafından da takdir edildiği, babaları tarafından takdir edilme oranının anneleri tarafından takdir edilme oranından oldukça fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca suçlu deneklerinin büyük bir kısmının ortanca çocuk olduğu saptanmıştır.

TABLO (XXI)
SUÇLU GRUP AİLELERİNDEKİ DUYGUSAL ORTAM

DENEKLER		Şahsa	Mala	Cinsel	Diğer	Tüm
		İlişkin	İlişkin			
		Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular
		N:43%	N:27%	N:19%	N:1%	N:90%
Çocuğun han- gi Ebeveynini	İkisini'de eşit	77	56	79	100	71
	Annesini	14	37	21	—	22
Daha Çok Sevdiği	Babasını	7	7	—	—	6
	Bilmiyorum					
	Cevapsız	2	—	—	—	1
Deneğin daha çok hangi	İkisinde eşit	59	37	47	100	50
	Ebeveyni					
Tarafından Sevildiği	Annem daha çok	23	37	32	—	29
	Babam daha çok	9	19	16	—	13
	Hiçbiri sevmez	9	7	5	—	8
Deneğin daha Çok hangi	İkisinde eşit	65	37	74	100	59
	Ebeveyni					
Tarafından Takdir Edildiği	Annem takdir eder	7	18.5	—	—	9
	Babam takdir eder	21	18.5	21	—	12
	Hiç biri takdir etmez	7	26	5	—	20
Suçlunun Aile- de Kaçınca	Birinci veya Sonuncu	21	26	21	—	22
	Çocuk Olduğu					
	Ortanca	39.5	37	47	—	40
	Cevapsız	39.5	37	32	100	38

f- Ailede Din Anlayışı:

Deney grubu deneklerinin dinsel faaliyetleri incelendiğinde, %39'unun kuran kursuna gitmiş olduğu görülür. (Tablo: XXII)

Suçlu alt gruplarından en çok kuran kursuna gitme oranı şahsa ilişkin suçlu grubundadır: % 58. Bu grubu % 18 ile mala ilişkin suçlu grubu, % 21 ilede cinsel suçlular izlemektedir.

Tüm deneklerin dinsel ibadette bulunma oranlarına bakıldığında bunun % 47 olduğu görülür. En fazla dinsel ibadette bulunan deneklerin % 63 ile cinsel suçlularda olduğu, bu grubu % 58 ile şahsa ilişkin suçlu grubunun izlediği görülür. Mala ilişkin suçlu grubunda ise bu oran, % 15'dir.

Suçlu deneklerin ailelerinde dinsel ibadette bulunma oranlarının %79 olduğu görülmüştür. Suçlu grup aileleri arasında en fazla ibadet etme oranı şahsa ilişkin suçlu grubunda olup %81, bu grubu cinsel suçlular % 80, mala ilişkin suçlu grup ailelerinin ise % 74 ile izlediği saptanmıştır.

TABLO XXII
DİNSEL FAALİYETİ

DENEKLER		Şahsa	Maia	Cinsel	Diğer	Tüm
		İlişkin	İlişkin			
		Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular
		N: 43 %	N: 27 %	N: 19 %	N: 1 %	N: 90 %
Deneklerin						
Kuran kur-	Evet	58	19	21	100	39
sunaya Gidip						
Gitmedikleri	Hayır	42	81	79	—	61
Deneklerin						
İbadet	Evet	58	15	63	100	47
Edip						
Etmedikleri	Hayır	42	85	37	—	53
Ailenin	Evet İkiside					
İbadet	Eder	81	74	80	100	79
Edip	Hayır ikiside					
Etmediği	ibadet etmez	4,6	4	5	—	4,4

Sonuç olarak, deney grubumuzun ailelerinde dinsel ibadette bulunma oranının yüksek olduğu görülmüştür. Deneklerin kendilerinin kuran kursuna gidip gitmedikleri ve ibadet edip etmediklerine bakıldığında, az farklada olsa olumsuz faaliyetleri daha ağırlıklı olup, mala ilişkin suçlu grubunun yüzdesinin diğer gruplara oranla daha düşük olduğu görülmüştür. Deneklerin ibadet etmeleri açısından cinsel suçlu grup çoğunlukta olup, kuran kursuna gidip gitmemeleri açısından şahsa ilişkin suçlu grup ağırlıktadır.

C— Denek Grubunun Evden ve Okuldan Kaçma Durumları

1. Evden Kaçma:

Deney grubumuzun tümü dikkate alındığında, deneklerimizin %41'inin evden kaçtığı, bu oranın çoğunluğunu mala ilişkin suçlu grubunun oluşturduğu saptanmıştır %78. Diğer suçlu gruplarından şahsa ilişkin suçlu grubunda evden kaçma oranı %28, cinsel suçlularda %21 olarak bulunmuştur. Evden kaçmaya neden olan etkenlere bakıldığında, (deney grubunun tümü için) %32 dövme, % 35 nedensiz, % 14 evden kovulma, % 19 da başka nedenler görülmüştür (Tablo: XXIII).

TABLO XXIII

SUÇLU GRUBUN OKULDAN VE EVDEN KAÇMA YÜZDELERİ

DENEKLER		Şahsa	Mala	Cinsel	Diğer	Tüm
		İlişkin	İlişkin			
		Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular	Suçlular
		N : 43	N : 27	N : 19	No : 1	N : 90
		%	%	%	%	%
Okuldan	Evet	46.5	74	12	—	58
Kaçma	Hayır	53.5	26	7	—	42
Evden	Evet	27	78	21	—	41
Kaçma	Hayır	72	22	79	—	59
Evden	Dövdüler	67	14	29	—	32
Kaçma	Nedensiz	8	43	75	—	35
Nedenleri	Kovdular	8	19	—	—	14
	Başka	17	24	—	—	19

2. Okuldan Kaçma:

Deney grubumuzun tümü gözönünde tutulduğunda, deneklerimizin %58'inin öğrenim yaşamlarında okuldan kaçtıkları saptanmıştır. Deney alt grupları arasında en çok okuldan kaçan deneklere mala ilişkin suçlu gurubunda rastlanmıştır. Diğer suçlu guruplardan şahsa ilişkin suçlularda okuldan kaçma, %46,5, cinsel suçlularda %12 ,mala ilişkin suçlularda %74 olduğu görülmüştür. (Tablo: XXIII)

SONUÇ

Bu bölümde önce araştırmanın kısa bir özeti verilecek, sonra yargılar üzerinde durularak, önerilere geçilecektir.

ÖZET

Araştırma Eskişehir Çocuk İslahevinde 1980 yılı Ağustos ayında hükümlü olarak bulunan 233 suçlu genç içinden tesadüfi olarak seçilen 90 denegin (43 şahsa ilişkin suçlu, 27 mala ilişkin suçlu, 19 cinsel suçlu, 1 diğer suçlu) suç işlemlerinde etken olan aile ve yakın çevre etkenleri ile bu denekler içinden tesadüfi olarak seçilen 30 denegin kişilik özelliklerinin araştırılmasını içermektedir.

Suçlu yapıyı oluşturabilecek aile ve yakın çevre etkenlerinin özellikle psiko-pedagojik ve toplumsal durumunun saptanmasında, suçlu denek grubuna 56 sorudan oluşan bir sorgu cetveli uygulanmıştır.

Suçlu denek grubunun kişilik özelliklerinin saptanmasında 566 sorudan oluşan MMPI Çok Yönlü Kişilik Testi ile Beir'in Cümle tamamlama testi uygulanmıştır.

YARGI

MMPI Çok Yönlü Kişilik Testi ile Beir'in Cümle Tamamlama Testi 90 kişilik deney grubunda tesadüfi olarak seçilen 30 kişiye uygulanmıştır. Bu grup, % 53,3'ü şahsa ilişkin, % 26,6'sı mala ilişkin, %13,3'ü cinsel suç, %6,6'sı da diğer suçlu grubundan oluşmuştur.

MMPI test sonuçları, mala ilişkin suçlu grubundan, psikopat, apati, ve çabuk sinirlenen kişi özelliklerini taşıdığını göstermiştir. Cinsel suçlarda ise, %50 oranında şizofreni ve %50 oranında da hypochondria görülmüştür. Örneklem olarak alınan şahsi suçlarda en yüksek %31,25 şizofreni ile %18,75 hypochondria ölçekleri saptanmıştır.

Beir'in Cümle Tamamlama Testi sonuçlarına göre, deney grubunun geleceğe karşı tavırlarının olumlu, geçmişe karşı tavırlarının ise olumsuz olduğu, ayrıca deneklerin benlik duygusu ve kendi yeteneklerine karşı tavırlarında da olumsuzluk oranı daha fazla saptanmıştır. Anneye karşı tavırlarının mala ilişkin suçlu gurubu dışında olumlu yönde değerlendirildiği, ayrıca ev ve aileye ilişkin tavırlarında da olumlu oranının yüksek olduğu görülmüştür. Arkadaşlarına karşı tavırlarında ise, şahsa ilişkin suçlu gurubu dışında olumlu tavırların daha çok olduğu, otoriteye karşı tavırlarında olumlu ve olumsuz tutumlar arasında pek fazla farklılık saptanmamıştır. Korku ve endişeye karşı tavırlarının ve suçluluk duygularının, olumsuz sonuçlarının daha yüksek olduğu, buna karşı okul ve işe karşı tavırlarının ise olumlu olduğu görülmüştür.

Suçlu deney grubumuzun (90 kişi), %47'si şahsa ilişkin, %30'u mala ilişkin, %21,1'i cinsel suç, %1'i diğer suçlu grubundan oluşmuştur.

Şahsa ilişkin suçluların % 75'i "adam öldürme" % 25'inde "yaralama" suçundan hüküm giydikleri saptanmıştır. Suçun işlenmesinde %46 oranında "kan davası" en büyük nedeni oluşturmaktadır. Bunu hakaret ve münakaşa % 24, hayvan ve arazi sorunu 18, diğer nedenler (aile içi çatışmalar, istemiyerek suç işleme) izlemektedir.

Cezai sorumluluğun, yaşı küçük olanlara, yetişkinlere oranla çok daha az olması kan gütme suçlarının genellikle 18 yaşından küçük çocuklara işletilmesine neden olmaktadır. Kan gütme olayını doğuran nedenlerin başında, toprak ve sınır anlaşmazlıklarının yanı sıra, namus ve şeref gibi toplumsal olgularda önemli rol oynamaktadır. Başlık parasının çok olması kız kaçırma olaylarına doğurmakta bu da iki aile arasında namus ve şeref sorunu biçimine dönüşerek kan davasına yol açmaktadır.

Araştırmamızın sonuçlarına göre cinsel suçluların %53'unun irza geçme, %47'sinin ise homoseksüel suçlu olduğu görülmüştür.

Aileler tarafından cinsel eğitimin verilmemesi cinsel suçun işlenmesinde önemli bir nedendir. Suçlu örnek gurubumuzun cinsel suçluların ailelerinin eğitim durumuna baktığımızda annelerinin tahsilsiz olanlarının yüzdesi %73,7, babalarının ise %36,8 dir. Bu oranlardan da görüleceği gibi ailelerinin çocuklarına cinsel eğitim vermesi gerçekte çok zor olmaktadır. Ayrıca örnek suçlu grubun cinsel suçlu grubunda ailede dört ve daha fazla kardeşe sahip olma yüzdesi %100 oranındadır. Evdeki oda sayısına baktığımızda 1-3 odaya sahip olanların yüzdesi %68 dir. %79 oranında da denek yatak odasını iki veya daha çok kardeş bir arada veya tüm aile bir arada kullanmaktadır. Tüm bu nedenlerin cinsel suçun oluşumunda çok önemli paya sahip olduğu söylenebilir.

Araştırmamızda deneklerimizin %24'inin organize suç, %76'sının da bireysel suç işledikleri saptanmıştır. (Mala ilişkin suçlu gurubumuzda organize suç yüzdesi %63 dür.) Mala ilişkin suçlu gurubu dışında ki deneklerimizde organize suç yüzdesinin düşük olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın sonuçlarına göre deneklerimizde yinelenen suç oranı %17 dir. Suçlu alt guruplarından mala ilişkin ve şahsa ilişkin yinelenen suç oranı % 26'dır. Mala ilişkin suçlu grubunun alt sınıflandırmasında çalma suçu %93 olduğu görülmüştür. Bu oranlar ise özellikle çocuk suçluluğunda hırsızlık suçunun çok yaygın olduğunu ve yinelenen bir suç biçiminde bulunduğunu göstermiştir.

Sorgu cetvelinden elde edilen bulgulara göre, suçlu kişilik yapısının oluşumunda etkili olabilecek yakın çevre etkenlerinin aile ve aile dışı çevreden oluştuğu dikkati çeker.

Suçlu denek gurubumuzun % 45,5'unun aile yapısının, anne-baba ve çocuktan oluşan çekirdek aile, %24,5'unun parçalanmış aile, %30'unun ise geniş aile olduğu görülür. Elde ettiğimiz sonuçlar, Türkiye genelindeki aile yapısına ilişkin araştırma sonuçlarıyla büyük bir benzerlik göstermektedir.

Suçlu denek grubunda cinsel suçluların parçalanmış aile oranı %31,6 olduğu görülmüştür. Bu bulgu cinsel suç işleme nedenlerinden biri olarak ortaya konabilir. Çocuğun aile ortamının doğal sevgi ve otoritesinden uzak düşmesi gençlerin suça yönelmesinde önemli bir etken olmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre suçlu denek grubu ailelerinin %73 oranında baba otoritesine dayalı olduğu. ve evde babanın sözünün geçtiği saptanmıştır. Bu sonuç, deneklerimizin suça itilmelerinde önemli bir ip ucu vermektedir. Denekler evden kaçma nedeni olarak %32 oranında dövüldüklerini belirtmişlerdir. Yine aynı koşullukda, denek grubun %6'sının daha çok babasını sevdiği, ve %13 oranında babası tarafından sevildiği ortaya çıkmıştır.

Deneklerimizin annelerinin %76'sının, babalarında %31'nin okuma yazma bilmediği saptanmıştır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (1972) Çocuk hükümlüler anketi de suçlu annelerin %37,7'sinin, babalarından da %39'unun okuma yazma bilmediğini göstermekle bulgularımızı doğrulamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, deneklerin % 95 5 kişi veya daha kalabalık ailelerden gelmektedir. Özellikle cinsel suçluların %100'ününün 5 kişilik veya daha fazla kalabalık aileden geldiği saptanmıştır. Diğer suçlu gruplarında da bu kesime dahil suçluların yüzdeleri %90'nun üzerindedir. Bu sonuçlarda kalabalık ailelerde, diğerlerine oranla suçluluk oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Suçlu denek grubunun çevresinde %45 oranında hüküm giymiş suçlu olduğu görülmüştür. Denek grubunun ailelerinde %16,7 oranında alkolik bulunduğu, yakın çevresinde alkolik arkadaşı olma durumunun ise %43 olduğu saptanmıştır. Bu oranlar, gençlerin ergenlik dönemlerinde kendilerini aile içinden veya yakın çevresinden birisi ile özdeşleştirme olgusunu dikate aldığımızda çok anlamlı yorumlara götürebilmektedir. Bu alanda yapılan araştırmaların sonuçları, babaları suçlu olan çocukların %24,1, diğer çocuklara oranla iki kat daha fazla suç işledikleri, ağabeyleri suçlu olan çocukların ise % 33,3, diğer çocuklara oranla % 9,8, üç kat fazla suçlu olduklarını göstermiştir (4).

Deneklerin %39'unun kuran kursuna gittiği, %66'sının dinsel ibadette bulunduğu, %79'unun da ebeveyninin dinsel ibadette bulunduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, dinsel inanç ve ibadetin suçluluğu engelleyici bir etken olmadığını ortaya koymaktadır.

---

(4) Haluk YAVUZER, «Ankara, İzmir, Elazığ, Çocuk Ceza ve İslahevlerindeki Suçlu Çocukların Zeka, Yakın Çevre ve Kişilik Özellikleri Yönünden İncelenmesi Konusunda Deneysel Bir Araştırma» İstanbul, 1977, s.153.

Suçlu denek grubunun okul başarısı incelendiğinde, %69'unun öğretim yıllarında sınıfta kalmış olduğu görülmüştür. Bu sonuç, okulda başarılı olamayıp kendisini tatmin edebilme yollarını okulun dışında gerçekleştirdiğini, böylece çocuğun suça itilmesinde önemli bir etken olduğu gerçeği gündeme gelmektedir.

ÖNERİLER

Aile çocuk için ilk sosyal uyum kurumu olduğu kadar aynı zamanda onun temel gereksinimlerini de yerine getiren ilk kurumdur. Ebeveyn ile çocuk arasındaki psikolojik bağın gerektiği gibi kurulmasını çocuğun sosyal uyumunu etkilemektedir. Ana veya babanın aileyi terk etmesi, ailenin parçalanması çocuğun duygusal yaşamında önemli olumsuz etkiler yapmaktadır. Çünkü Ebeveynin varlığı çocuktaki güven duygusunun ana kaynağıdır. Ayrıca çocuğun kendisini özellikle babasıyla özleştirmesi, onu en güçlü kişi olarak seçmesi, ebeveynin çocuğu göstereceği sevgi ve hoşgörü, aynı zamanda çocuğun kendi değerinin bilincine varmasını ve güven duygusunu oluşturur.

Çocuğun aile içindeki değeri de, onun sosyal uyumunu olumlu ve olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Az gelişmişlik ortamında çocuk sağladığı maddi fayda bakımından, değer taşıırken, gelişme süreci ile çocuğun psikolojik değeri artmaktadır. Faydacı bir anlayışla büyütülen ve kendinden çok, ailesine karşı, ailesine sorumlu tutulan bir çocuk bağımsız bir kişilik geliştirmede zorluk çekebilir. Ana-babanın eğitimi arttıkça, çocuğun ileride bağımsız olması daha çok istenmektedir (5).

Ebeveyn ile çocuklar arasında suçluluk bakımından en önemli ilişkinin, çocuğa uygulanan disiplinin biçim ve derecesi olduğu konusunda kriminologlar birleşmektedir. Disiplinin amacı, çocukta iç kontrol geliştirmek olmalıdır. Çocuk dış bağımlılıktan kurtularak, kendi kendine karar verebilen ve kararının sorumluluğunu taşıyan bir olgunluğa erişmek üzere yetiştirilmelidir.

---

(5) Çiğdem KAĞITÇIBAŞI, «1970'lerin Sonunda Türkiye'de Çocuğun Durumu» Uluslararası Çocuk Yılı Türkiye Milli Komitesine Sunulan Basılmamış Bildiri, Ankara, 1979.

Ailenin diğere bireylerinin suçlu veya alkolik olma gibi kötü alışkanlıklara sahip oluşu, ebeveynin eğitim noksanlığı, ekonomik yetersizliği nedeniyle çocuk üzerinde denetim yürütülmemesi, aile içinde yoğun şiddet, babanın ezici baskısı, evin gereğinden fazla kalabalık oluşu; toplumsal ve kültürel şartlanmalar çocuğun psiko-sosyal gelişimini anti sosyal yönde etkileyen etkenler olduğu söylenebilir.

Çocukların psiko-sosyal gelişimini anti-sosyal yönde etkileyen aile ve yakın çevre etkenlerinin tanınması ve iyileştirilmesi, gençlerin yakın bir gelecekte üstlenecekleri çeşitli görevleri iyi bir biçimde yerine getirebilmeleri için gereklidir. Aynı şekilde, suçlu gençlerin de yeniden sağlıklı birer birey olarak topluma kazandırılmaları bu bağlamda oldukça önemlidir. Bu da toplumun tüm kesimlerine yansıyan ekonomik gelişme ile, yaygın, etkin bir eğitim, sağlık ve diğere kamu hizmetleri ile ilişkili olarak sağlanabilir. Bu genel çözüm yaklaşımı içinde çocuğa ve aileye dönük, önlemlerde geliştirilmelidir.

Ana-baba eğitimi, çocuğun çeşitli gereksinimlerini sağlayacak ortamı, özellikle onun sosyal uyumunun sürekliliğine yönelik koşulların yaratılmasına ilişkin olmalıdır. Bu hizmetin götürülmesinde gezici ekiplerden, halk- eğitim merkezlerinden, okul aile birliği etkinliklerinden yararlanılabilir. Ayrıca kitle iletişim araçları ile de yetişkinlerin eğitimi yaygın olarak gerçekleştirilebilir.

Aileye ilişkin çalışmaların yanısıra, çocuğa yönelik hizmetlerde sağlanmalıdır. Özellikle çocuğun gerek zihinsel gerekse kişilik gelişimi için çok yararlı olan okul öncesi eğitim bu hizmetlerin başında gelebilir.

Suçlu çocukların topluma uyum göstermesi için «yeniden eğitim» etkinlikleri akılcı bir yaklaşımla en kısa zamanda programlanarak uygulanmalıdır. Bu da Çocuk Ceza ve İslahevlerinde, suçlu gençler üzerinde uygulanan değişik kişilik ve zeka testleri sonucu saptanmış yetenekleri doğrultusunda, bir öğretim ve eğitim programı yürürlüğe konması ile gerçekleştirilebilir. Araştırmamız sırasında, deneklerimizin büyük bir çoğunluğunun cezaevi yönetiminden yakındıklarına tanık olunmuştur. Özellikle denekler gardiyanların kendilerine kötü davranmalarından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Oysa «yeniden eğitim» çalışmalarısıyla gardiyan

suçlu ilişkisi yerine eğitici-öğrenci ilişkisi kurularak, suçlunun psikolojik ve toplumsal uyumunun sağlanmasında önemli bir etkinlik sağlanacaktır. Cezasını çeken suçlunun ceza evi sonrası yaşamında da onun elinden tutmak topluma uyumunda yardımcı olmak gerekmektedir.

**ESKİŞEHİR ÇOCUK İSLAHEVİNDE SUÇLU ÇOCUKLARIN
PSİKO-SOSYAL DURUMUNU BELİRLEMEK AMACIYLA
KULLANILAN ANKET FORMU**

ADI VE SOYADI :
DOĞUM YILI :
ADRESİ :

1) SUÇ GİRİŞİMİNDE OLGU OLARAK

2) OLAYDA YAŞI

- 1- 7-10
2- 10-15
3- 15-18

_____
_____
_____

2) UYGULAMA YERİ

- 1- EV
2- BAHÇE
3- SOKAK
4- DÜKKAN
5- DİĞER

_____
_____
_____
_____
_____

3) SUÇUN ORGANİZE ŞEKLİ

- 1- TEK
2- İKİ KİŞİ
3- 3-4 KİŞİ
4- DAHA FAZLA

_____
_____
_____
_____

4) İŞLEDİĞİ SUÇUN ŞEKLİ

- 1- ÖLDÜRME
2- SAHTEKÂRLIK
3- ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS
4- BAŞKA

_____
_____
_____
_____

5) İŞLEDİĞİ SUÇUN ANA MALA İLİŞKİN YÖNÜ

- 1- ÇALMA _____
2- TAHRİP ETME _____
3- YAKMA _____

6) CİNSEL SUÇUN ALT SINIFLAMASI

- 1- HOMOSEKSÜEL ACT. _____
2- IRZA GEÇME (HETEROSEKSÜEL) _____
3- IRZA GEÇİP ÖLDÜRME _____
4- BAŞKA _____

7) VARSA ÖNCEKİ SUÇLAR

- 1- ÇALMA _____
2- MAL YAKMA _____
3- ÖLDÜRME _____
4- YARALAMA _____
5- SEKSÜEL TECAVÜZ _____
6- HOMOSEKSÜEL ACT. _____
7- BAŞKA _____

8) VARSA KULLANDIĞI UYUŞTURUCU MADDELER

- 1- SİGARA _____
2- İÇKİ _____
3- TOKSİT MADDE _____
4- KARIŞIK _____
5- CEVAPSIZ _____

9) BU ALIŞKANLIKLAR KAÇ YAŞINDAN BERİ SÜRÜYOR?

- 1- 4-6 _____
2- 6-8 _____
3- 8-12 _____
4- 12-15 _____

10) ALKOL VE UYUŞTURUCU MADDEYİ KAÇ KEZ KULLANMIŞ?

- 1- 1-2 KEZ _____
- 2- BİR ÇOK KEZ _____
- 3- DEVAMLI _____
- 4- CEVAPSIZ _____

11) SUÇU AİLEN NASIL KARŞILADI?

- 1- HABERLERİ YOKTU _____
- 2- KÖTÜ DEDİ _____
- 3- İLGİSİZ KALDI _____
- 4- ÖDÜLENDİRDİ _____
- 5- CEVAPSIZ _____

12) EVDEN KAÇTIYSAN KAÇ KEZ OLDU?

- 1- 1-2 KEZ _____
- 2- 5-6 KEZ _____
- 3- ÇOK _____
- 4- HİÇ _____

13) EVDEN KAÇTIYSAN KAÇMA NEDENLERİN?

- 1- DÖVDÜLER _____
- 2- NEDENSİZ _____
- 3- KOVDULAR _____
- 4- BAŞKA _____

14) DOĞUMUNDAN BU YANA AİLECE GÖÇ ETTİNİZ Mİ?

- 1- EVET _____
- 2- HAYIR _____
- 3- CEVAPSIZ _____

15) OKULA GİTTİYSEN SINIFTA KALDIN MI?

- 1- EVET _____
- 2- HAYIR _____
- 3- CEVAPSIZ _____

16) OKULA GİTTİYSEN OKULDAN KAÇTIN MI?

1- EVET

_____

2- HAYIR

_____

3- CEVAPSIZ

_____

17) OKULDA CEZA ALDIN MI?

1- EVET

_____

2- HAYIR

_____

3- CEVAPSIZ

_____

18) OKULU VE ÖĞRETMENİNİ SEVER MİYDİN?

1- EVET

_____

2- HAYIR

_____

3- CEVAPSIZ

_____

19) ARKADAŞLARIN VAR MI?

1- AZ

_____

2- YOK

_____

3- ÇOK

_____

4- CEVAPSIZ

_____

20) İSLAHEVİNE GELMEDEN ÖNCE ÇALIŞIYOR MUYDUN?

1- EVET

_____

2- HAYIR

_____

3- BAZEN

_____

21) AYLIK GELİRİN NE KADAR İDİ?

1- 500-1000

_____

2- 1000-1500

_____

3- 2000-3000

_____

4- 3000-4000

_____

5- BAŞKA

_____

22) **ÖĞRENİM DERECEŚİ**

- 1- OKULA GİTMEMİŐ
- 2- İLKOKULDAN TERK
- 3- İLKOKUL ÇIKIŐLI
- 4- ORTAOKULDAN TERK
- 5- ORTAOKUL ÇIKIŐLI
- 6- LİSE DEN TERK
- 7- LİSE ÇIKIŐLI

---

23) **İLK CİNSEL BİLGİLERİ NE ZAMAN ALDIN?**

- 1- 6-7 YAŐLARINDA
- 2- 8-10 YAŐLARINDA
- 3- 10-13 YAŐLARINDA
- 4- 13-15 YAŐLARINDA

---

24) **KURAN KURSUNA GİTTİN Mİ?**

- 1- EVET
- 2- HAYIR
- 3- BAŐLADIM BIRAKTIM

---

25) **ORUÇ TUTUP NAMAZ KILDIN MI?**

- 1- EVET
- 2- HAYIR
- 3- CEVAPSIZ

---

26) **SENİ CANDAN SEVEN KİM?**

- 1- BABAM
- 2- ANNEM
- 3- HER İKİSİ
- 4- HİÇ BİRİSİ
- 5- BAŞKA

---

27) İYİ BİR ŞEY YAPINCA SANA KİM AFERİN DER?

- 1- BABAM _____
2- ANNEM _____
3- HER İKİSİ _____
4- HiÇ BİRİSİ _____

A) GENELLİKLE SENİ CEZALANDIRAN KİM?

- 1- ANNEM _____
2- BABAM _____
3- HER İKİSİ _____
4- HiÇ BİRİSİ _____
5- BAŞKA _____

B) ANNENİ Mİ YOKSA BABANI MI DAHA ÇOK SEVERSİN?

- 1- ANNEMİ _____
2- BABAMI _____
3- HER İKİSİNİ _____
4- HiÇ BİRİSİNİ _____

C) ANNENİN Mİ YOKSA BABANIN MI GÖSTERDİĞİ YOLDAN GİDERSİN?

- 1- ANNEMİN _____
2- BABAMIN _____
3- HER İKİSİNİN _____
4- HiÇ BİRİSİNİN _____

28) BİR BEYİN HASTALIĞI GEÇİRDİN Mİ VEYA KAFANI ŞİDDETLE BİR YERE VURDUN MU?

- 1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- CEVAPSIZ _____

II) KARDEŞ VE ARKADAŞ DURUMU

29) KARDEŞ SAYISI

- 1- TEK ÇOCUK _____
2- SON _____
3- KIZLAR ARASI _____
4- ERKEKLER ARASI _____
5- BAŞKA _____

30) KARDEŞLER ARASINDA SUÇ İŞLEYEN VAR MI?

- 1- VAR _____
2- YOK _____
3- CEVAPSIZ _____

31) KARDEŞLERİN DURUMU

- 1- AKIL HASTASI VAR _____
2- ÜVEY VAR _____
3- ALKOLİK VE TOKSİMAN VAR _____
4- ZEKA GERİLİĞİ VAR _____

32) ÇEVREDE ALKOLİK OLAN VEYA UYUŞTURUCU MADDE KULLANAN ARKADAŞIN VAR MI?

- 1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- CEVAPSIZ _____

33) ÇEVRENDE SUÇLU ARKADAŞIN VAR MIYDI?

- 1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- CEVAPSIZ _____

34) KIZ ARKADAŞIN OLDU MU?

- 1- HİÇ OLMADI _____
2- BİR KEZ OLDU _____
3- ÇOK OLDU _____
4- CEVAPSIZ _____

35) ARKADAŞLARIN SENİNLE AYNI YAŞTALAR MI?

- 1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- 2-3 YAŞ YUKARI _____
4- 2-3 YAŞ AŞAĞI _____
5- BAŞKA _____

III) AİLENİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU

36) EV SAHİBİMİSİNİZ

- 1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- BAŞKA _____

37) EVDE ODA SAYISI

- 1- TEK ODA _____
2- İKİ ODA _____
3- BAŞKA _____

38) EVİN ŞEKLİ

- 1- GECEKONDU _____
2- APARTMAN _____
3- MÜSTAKİL EV _____
4- BAŞKA _____

39) AİLENİN YAPISI

- 1- ÇEKİRDEK AİLE _____
2- PARÇALANMIŞ AİLE _____
3- GENİŞ AİLE _____
4- BAŞKA _____

40) AİLENİN AYLIK GELİRİ

- 1- 3000- 4000 TL. _____
2- 7000- 8000 TL. _____
3- 10000-15000 TL. _____
4- DAHA YUKARI _____

41) **AİLEDE KİŞİ SAYISI**

- 1- ANNE-BABA, ÇOCUKLAR _____
2- ANNE-BABA, BÜYÜK BABA-ANNE, ÇOCUKLAR _____
3- BAŞKA _____

42) **EVDE YATAK ODASINI KİMİNLE PAYLAŞIYOR?**

- 1- ERKEK KARDEŞLE _____
2- KIZ KARDEŞLE _____
3- HER İKİSİYLE _____
4- YALNIZ _____
5- HEPİMİZ _____

43) A) **BABAN NE İŞ YAPIYOR?**

- 1- BOŞTA GEZER _____
2- ESNAF _____
3- MEMUR _____
4- İŞÇİ _____
5- BAŞKA _____

B) **ANNEN NE İŞ YAPIYOR?**

- 1- EV HANIMI _____
2- MEMUR _____
3- İŞÇİ _____
4- BAŞKA _____

C) **ANNENİN ÖĞRENİM DURUMU**

- 1- YOK _____
2- İLKOKUL TERK _____
3- İLKOKUL MEZUNU _____
4- ORTAOKUL TERK _____
5- ORTAOKUL MEZUNU _____
6- LİSE TERK _____
7- LİSE MEZUNU _____

D) BABANIN ÖĞRENİM DURUMU

- 1- YOK
- 2- İLK
- 3- ORTA
- 4- LİSE
- 5- YÜKSEK
- 6- BAŞKA

IV- SOSYAL YAPI

44) DOĞUM YERİ

- 1- İL DOĞUMLU
- 2- İLÇE DOĞUMLU
- 3- BUCAK DOĞUMLU
- 4- KÖY DOĞUMLU

---

45) YAŞADIĞI YER

- 1- İL
- 2- İLÇE
- 3- BUCAK
- 4- KÖY

---

46) BABA-ANNE DURUMU

- 1- SAĞ EVDE
- 2- ÖLÜ
- 3- EVİ TERK ETMİŞ
  - A) EVLİ
  - B) BEKÂR
- 4- BAŞKA

---

47) ANNE VE BABA İBADET EDERLER Mİ?

- 1- EVET İKİSİDE İBADET EDERLER
- 2- HAYIR İKİSİDE İBADET ETMEZLER
- 3- ANNEM İBADET EDER/ETMEZ
- 4- BABAM İBADET EDER/ETMEZ
- 5- CEVAPSIZ

---

48) ANNENLE BABAN BERABERLER Mİ?

- 1- EVET
- 2- HAYIR
- 3- CEVAPSIZ

---

49) ANNEN İÇKİ SİGARA VEYA UYUŞTURUCU MADDE KULLANIR MI?

- 1- EVET
- 2- HAYIR
- 3- ALKOL
- 4- SİGARA
- 5- UYUŞTURUCU MADDE
- 6- CEVAPSIZ

---

50) ANNEYLE BABANIN EVLENME ŞEKLİ

- 1- ANLAŞARAK
- 2- GÖRÜCÜ USULUYLA
- 3- KAÇIRARAK
- 4- BAŞKA

---

51) ANNENLE BABAN SENİN ÖNÜNDE SIK SIK KAVGA EDERLER Mİ?

- 1- EVET
- 2- HAYIR
- 3- BAŞKA
- 4- CEVAPSIZ

---

52) EVDE KİMİN SÖZÜ GEÇER?

- 1- ANNEM
- 2- BABAM
- 3- BAŞKA

---

53) HEP KİM HAKLIDIR?

- 1- ANNEM
- 2- BABAM
- 3- CEVAPSIZ

---

54) EVDE ANNE Mİ YOKSA BABA MI DAHA SERTTİR?

- 1- ANNEM _____
2- BABAM _____
3- İKİSİDE _____

55) BABAN İÇKİ, SİGARA, UYUŞTURUCU MADDE KULLANIR MI?

- 4- HIÇ BİRİSİ _____
1- EVET _____
2- HAYIR _____
3- ALKOL _____
4- UYUŞTURUCU MADDE _____
5- SİGARA _____
6- CEVAPSIZ _____

56) İSLAHEVİ HAKKINDA NE DÜŞÜNÜYORSUN?

_____
_____
_____
_____
_____

KAYNAKÇA

- ADASAL R. : «Normal ve Anormal Yönleriyle Yeni Medikal Psikoloji» Minnetoğlu yay., 3.bası, 1977, İstanbul.
- AKINCI Y., ATAKAN T. : «Psikolojik-Pedagojik-Hukuki Yönleriyle Suça Giden ve Suç İşleyen Çocuklar», Mim yay., Minnetoğlu Kitabevi, 1968, İstanbul.
- AKYÜZ E: : «Suçlu Çocukların Eğitimi», Ankara Ün. Eğitim Fak. Dergisi, 1969, Cilt: 2, No: 1-2

- ALLEN F. H. : «Dynamics of Roles as Determined in the Structure of the Family», Amer Orthopschiat, 12; 1, 83, 1942
- BAYMUR F. : «Genel Psikoloji», İnkılap ve Aka Basımevi, İstanbul, 1978.
- BAYRAKTAR K. : «Uluslararası Toplantı Notları», İstanbul Ün. Hukuk Fak. «Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan»dan, Ayrı basım, İstanbul, 1978
- ÇİFTÇİ H. F. : «Ana babaların Yaşam Koşulları ve Çocuğun Ruh Sağlığı», I. Çocuk Sorunları Kurultayı, Eskişehir, 1979
- DÖNMEZER S. : «Kriminoloji», İstanbul Ün. Hukuk Fak. yay, 1975, İstanbul.
- GEÇTAN E. : «Toplumumuz Bireylerinde Kimlik Kavramı ile İlgili Sorunlar Üzerinde Bir Tartışma», Ankara Ün. Eğitim Fak. Dergisi, 50. Yıla Armağan, 1973
- GÖKÇE B. : «Gecekondü Gençliği» Hacettepe Ün. yay, C-15, Ankara 1976.
- KAĞITÇIBAŞI Ç. : «İnsan ve İnsanlar», Cem Ofset Matbaacılık Sanayi, A.Ş., 3.bası, 1979
-
- _____ : «Türkiye'de Çocuğun Değeri, Gelişme Ortamı ve Alınması Gereken Önlemler» Uluslararası Çocuk Yılı Türkiye Milli Komitesi, «1970'lerin Sonunda Türkiye'de Çocuğun Durumu» Konferansında sunulmuş bildiri, 4-8 Ocak 1979, Ankara.
- KONGAR E. : «Türkiye'nin Toplumsal Yapısı» Bilgi yay. 1979 Ankara.

- KÖKNEL Ö. : «Çocuk ve Gençlerde Suçluluğa Neden Olan Biyolojik Etkenler», Toplumsal Gelişim Sürecinde Çocuk Suçluları Oturumu, Akbank yay, 1979
-
- MAISONNEUVE J. : «Genel Psikoloji ile Sosyal Psikolojinin İlişkileri Açısından Psikososyolojinin İlkeleri», Çev: Selmin Evrim, İst. Ün. Ed. Fak.yay, No:1841, 1973
- MORGAN R., C,
HEADLE, J. A. : «Staffy Patients the Phenomenon of Resection», Brit Y. Psychiatry 121, 1973
- DETTINGER K. B. : «Normal Adolescence Its Dynamics and Impacts», Schribner, Newyork, 1968
- OZANKAYA Ö. : «Toplumbilime Giriş», Ankara Ün. Siyasal Bil. Fak. yay, No:431, Ankara, 1979
- ÖZYÜREK C. : «Normal Kişilik Gelişiminde Bunalmalar», An. Ün. Eğitim Fak. Der. 1978, Cilt 10
- SARAN N. : «İstanbul Şehrinde Polisle İlgili Olan 18 Yaşından Küçük Çocukların Sosyo-kültürel Özellikleri Hakkında Bir Araştırma», İstanbul Ün. Ed. Fak. yay, No: 1362, İstanbul, 1968
- SARGENT S. S.,
WILHAMSON R. : «Social Psychology», The Ronald Press, U.S.A, 1958
- SONGAR A. : «Psikiyatri», Geçit Kitabevi, İstanbul, 1977.

- ŞEMİN R. : «Gençlerimizin Psiko - Pedagojik Problemleri», İstanbul Ün. Ed. Fak. yay No: 1086, 1973
-
- TEZCAN M. : «Kan Gütme Olayları Sosyolojisi», Ankara Ün. Basımevi Ankara, 1972
-
- TİMUR S. : «Türkiye’de Aile Yapısı» Hacettepe Ün. yay. D-15, 1972, Ankara
- TOLAN B. : «Toplumbilimlere Giriş», Kalite Matbaası, 1978, Ankara
- YAVUZ H. : «Ergenlik Çağında Gelişmeyi Etkileyen Güçler», Boğaziçi Ün. Sosyal Bilimler Bölümü yay, B. Ü-74-5301, 1974 İstanbul
- YAVUZER H. : «Ankara, İzmir ve Elazığ Çocuk ve İslahevlerindeki Suçlu Çocukların, Zeka, Yakın Çevre ve Kişilik Özellikleri Yönünden İncelenmesi Konusunda Deneysel Bir Araştırma», Doçentlik Tezi, İst. Ün. Ed. Fak, Pedagoji Enstitüsü, İstanbul, 1977.
-
- : «6-12 Yaş Çocuklarının Psiko-sosyal Gelişimi», Pedagoji Dergisi, Ayrı bası.
-
- : «Çocuk Mahkemeleri Yasa Tasarısının Getireceği Yenilikler ve Ülkemizdeki Çocuk Suçluluğu Sorunu», İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt XLIII, Sayı 1-4, İstanbul, 1978.

-
- : «Ülkemizde Uyumlu ve Uyumsuz Çocukları Eğitim Okul Öncesi Kurumlar» I. Çocuk Sorunları Kurultayı, Eskişehir, 1979
-
- : «Suçlu Çocukların Zeka, Kişilik ve Yakın Çevre Özellikleri», «Çocuk Suçluluğunun Yaklaşım Biçimleri ve Yeniden Eğitim», Toplumsal Gelişim Sürecinde Çocuk Suçları Tartışmalı Oturum, Akbank yay, 1979.
- ZULLİGER H. : «Suçlu Çocuklar ve Çocuk Mahkemeleri». Çev: Kamuran Şipal, Bozak yay, İstanbul, 1979.